กรมวิชาการเกษตร

รายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพปกหน้า

ชื่อไทย : **พิมพ์ใจ**

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Curcuma* ‘Pimjai’

วงศ์ : ZINGIBERACEAE

พืชล้มลุกอายุหลายปี สูง 65–80 เซนติเมตร ลำต้นใต้ดินเป็นเหง้าสั้น รูปขอบขนาน ยาว 3–4 เซนติเมตร มีหัวสะสมอาหารรูปเกือบกลม ลำต้นเทียมเกิดจากกาบใบที่อัดแน่น ใบเดี่ยว มี 5–8 ใบ แผ่นใบด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีเขียวอ่อนหรือจาง เรียงสลับระนาบเดียว รูปไข่ กว้าง 25–28 เซนติเมตร ยาว 40–50 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสีเขียวหรือเขียวแกมสีแดง สอบเรียว ขอบเรียบ เส้นใบย่อยละเอียดถี่ ขนานไปยังขอบใบ แผ่นใบบาง ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 20–28 เซนติเมตร ช่อดอกแบบช่อกระจุกแยกแขนง สีแดงอมชมพู ออกที่ปลายยอดของลำต้นเทียม รูปทรงกระบอกยาว ตั้งขึ้น ยาว 26–30 เซนติเมตร ดอกสีเหลืองอมส้ม ใบประดับบนสีแดงอมชมพู รูปรีแกมรูปใบหอก กว้าง 3.5–4 เซนติเมตร ยาว 5–6.2 เซนติเมตร ใบประดับล่างสีเขียวแกมสีแดง ขอบกลีบสีแดง รูปครึ่งวงกลม กว้าง 3–3.5 เซนติเมตร ยาว 3–4 เซนติเมตร ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ใบประดับย่อยคล้ายใบประดับ สีขาว ยาว 2–3 เซนติเมตร แต่ละใบประดับมี 1 ดอก กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 2–2.3 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกลึกด้านเดียว กลีบดอก โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 4–5.3 เซนติเมตร ปลายแยกเป็น 3 แฉก สีเหลือง กลีบปาก สีเหลือง กลางกลีบมีแต้มสีเหลืองเข้ม ปลายแยกออกเป็นสองแฉก กว้างประมาณ 0.8 เซนติเมตร ยาว 4.5 เซนติเมตร กลีบข้างรูป ใบหอก ยาว 2–2.2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ มี 6 อัน มีสมบูรณ์เพียง 1 อัน รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ ผิวเกลี้ยง รยางค์เกสรเพศผู้มีขน ผลแบบผลแห้งแตก

รูปภาพปกหน้า : นายภัทธรวีร์ พรมนัส

รายงาน
ผลการปฏิบัติงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
กรมวิชาการเกษตร

พระบรมราโชวาท

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๖๔

งานราชการนั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีชีวิต
ของประชาชน ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นปกติ ตามสถานการณ์
และกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ข้าราชการทุกคนจึงต้องทำความเข้าใจงาน
ในหน้าที่ของตนให้กระจ่างชัด และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง
ที่เกิดขึ้น แล้วปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องเหมาะสม โดยยึดมั่นแน่วแน่
อยู่ในเป้าหมายของการปฏิบัติราชการ คือประโยชน์สุขของประชาชน
และความเจริญมั่นคงของประเทศชาติ.

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต
วันที่ ๑๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

คำนำ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร มีภารกิจหลักในการปฏิบัติงานด้านวิจัยและบริการวิชาการ เพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช การคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าและพันธุกรรมพืช และการวิจัย ด้านพฤกษศาสตร์ การจำแนกพืช และด้านอนุกรมวิธานพืช รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชของประเทศไทย การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นการสรุปผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วยการดำเนินงานตามตัวชี้วัด การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) งานวิจัย และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองพันธุ์พืช คณะทำงานรวบรวมและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้สามารถสร้างการรับรู้แก่สาธารณะในกิจกรรมต่างๆ ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช และเกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจทั่วไป ในโอกาสนี้ คณะทำงานฯ ใคร่ขอขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรทุกหน่วยงานในสังกัดที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สารบัญ
CONTENTS

คำนำ **5**

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ..... **9**

- คณะผู้บริหาร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 10
- ความเป็นมาของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 11
- วิสัยทัศน์ 12
- พันธกิจ 12
- ทำเนียบผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 12
- โครงสร้างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 13
- อัตรากำลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 14
- งบประมาณ ปี พ.ศ. 2564 15

ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ..... **17**

- ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด 18
- ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 27
- ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 45
- สรุปผลการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สนองพระราชดำริโดย สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร 57

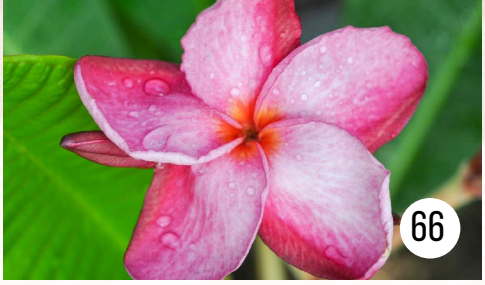

- สรุปผลการดำเนินงานวิจัยสิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 61
- การประชุมและการฝึกอบรม 73
- งานความร่วมมือระหว่างประเทศและ 80
  หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก 81

ภาคผนวก 1 รายชื่อพืชที่รัฐมนตรีประกาศให้พันธุ์พืชใหม่ 82
สามารถขอจดทะเบียนคุ้มครองได้ จำนวน 100 รายการ

ภาคผนวก 2 ขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ 83
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 3 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ 84
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ภาคผนวก 4 ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต 86
และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 5 ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป 87
หรือพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า
ตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 6 ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน 88
ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

ภาคผนวก 7 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) 89
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ภาคผนวก 8 ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ 92

ภาคผนวก 9 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ 93

ภาคผนวก 10 สรุปชนิดและจำนวนพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้า 10 อันดับสูงสุด 94
แยกตามประเภทหนังสืออนุญาต

ภาคผนวก 11 ขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้ 95
(Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number)

ภาคผนวก 12 ขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัย 96
เพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

มหาอุดมแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Curcuma pierreana* Gagnep.
วงศ์ : ZINGIBERACEAE

ไม้ล้มลุก สูง 25–50 เซนติเมตร ใบรูปไข่แกมรีหรือรูปไข่แกมขอบขนาน ด้านหลังใบตามแนวเส้นกลางใบมีสีแดงแกมน้ำตาล ช่อดอกออกกลางลำต้น ใบประดับรูปไข่ ปลายมน มีสีขาวเรื่อสีเหลือง มีขนนุ่มประปรายกลีบดอกมีสีขาว ปลายแต้มสีแดงอมม่วง กลีบปากรูปไข่กลับ ปลายมน แยกลึกเป็น 2 พู สีขาว และมีแถบสีเหลืองทาบตามแนวเส้นกลางแผ่นกลีบปาก

รูปภาพ : นายวิชัย อัยกูล

คณะผู้บริหาร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ
ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

นายวินัย สมประสงค์
ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช

นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา
ผู้อำนวยการ
กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

นางเบ็ญจวรรณ์ จำรูญพงษ์
ผู้อำนวยการ
กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช

นางสาวกัญญาภัทร หงษ์แก้ว
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

นายป่าน ปานขาว
ผู้อำนวยการ
กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

ความเป็นมาของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร ตั้งสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 เพื่อเป็นหน่วยงานรองรับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ต่อมา กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ได้จัดตั้งกองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานภายใต้กรมวิชาการเกษตร และได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2548 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2548 โดยเกลี่ยอัตรากำลังภายในกรมวิชาการเกษตร จาก 2 ส่วน คือ 1) การตัดโอนบุคลากรจากหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร คือ กลุ่มงานพฤกษศาสตร์และฝ่ายบริหารทั่วไป กองพฤกษศาสตร์และวัชพืช และจากฝ่ายนำพืชและอนุรักษ์พืชป่า กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร 2) การตัดโอนบุคลากรจากหน่วยงานอื่นภายในกรมวิชาการเกษตร และเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2554 มีการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับใหม่ คือ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2555 เปลี่ยนชื่อจาก กองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็น สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืช และพันธุกรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์
3. ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบ และจำแนกด้านพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืช
4. ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานหลักในการคุ้มครองพันธุ์พืชและสิทธิประโยชน์ของชุมชนและเจ้าของพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

พันธกิจ

- คุ้มครองสิทธิของเกษตรกร นักปรับปรุงพันธุ์พืชและชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืช
- ร่วมมือกับนานาประเทศในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

ทำเนียบผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

1. นางเตือนใจ บุญ–หลง	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2546–30 กันยายน 2546
2. นายวิชา ธิติประเสริฐ	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546–4 มีนคม 2548
3. นายกอบเกียรติ บันสิทธิ์	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2548–12 มกราคม 2549
4. นายสุรไกร สังฆสุบรรณ์	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2549–13 ตุลาคม 2551
5. นางจารุวรรณ จาติเสถียร	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 ตุลาคม 2551–30 กันยายน 2557
6. นายบรรจงศักดิ์ ภักดี	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2558–30 กันยายน 2559
7. นายอนันต์ อักษรศรี	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2559–19 มกราคม 2564
9. นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 21 มกราคม 2564–ปัจจุบัน

โครงสร้างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

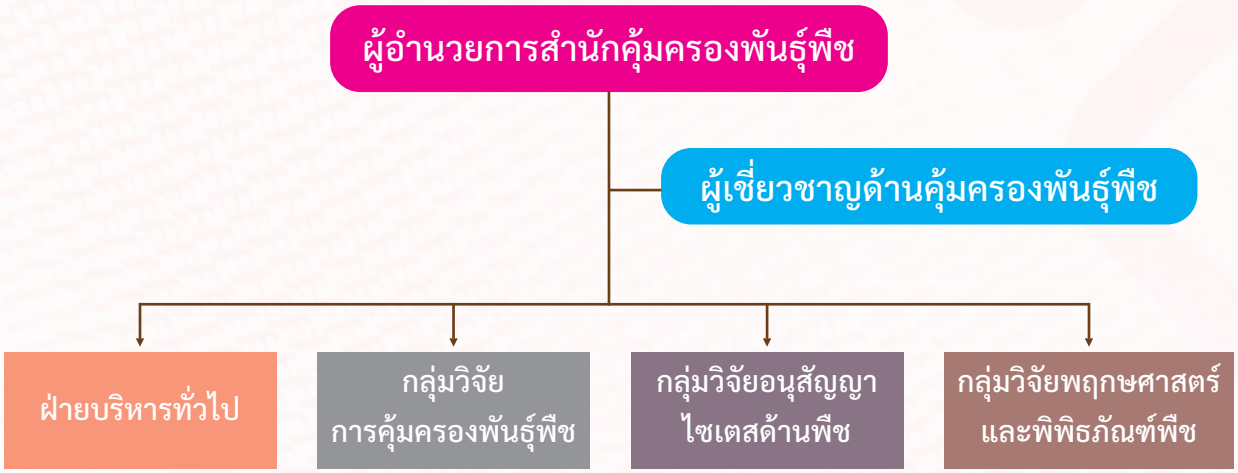

แบ่งงานภายในออกเป็น 1 ฝ่าย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานงบประมาณ งานการเงินบัญชี และพัสดุ งานบุคคล งานธุรการทั่วไป งานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนและพันธุ์พืชรับรองตามกฎหมาย งานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชและให้คำปรึกษา ประสานงานร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ

3. กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืชและพันธุกรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และให้คำปรึกษา ประสานงานและร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ

4. กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย สำรวจ และรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์ ตรวจสอบและจำแนกด้านพฤกษศาสตร์ อนุกรมวิธานพืช บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ และให้คำปรึกษา ประสานงาน และร่วมดำเนินงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ

อัตรากำลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

อัตรากำลังสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จำนวนทั้งสิ้น 82 อัตรา แบ่งเป็น

ข้าราชการ	28	อัตรา
ลูกจ้างประจำ	3	อัตรา
พนักงานราชการ	39	อัตรา
พนักงานจ้างเหมา	12	อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามระดับ

ผู้อำนวยการเฉพาะด้านระดับสูง	1	อัตรา
นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ	1	อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	10	อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	6	อัตรา
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	7	อัตรา
เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน	1	อัตรา
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ	1	อัตรา
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน	2	อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามวุฒิการศึกษา

ปริญญาเอก	4	อัตรา
ปริญญาโท	14	อัตรา
ปริญญาตรี	9	อัตรา
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	อัตรา

งบประมาณ ปี พ.ศ. 2564

ปีงบประมาณ 2564 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รับจัดสรรงบประมาณ 2 ผลผลิต 5 โครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 9,929,898 บาท (เก้าล้านเก้าแสนสองหมื่นเก้าพันแปดร้อยเก้าสิบแปดบาทถ้วน) และเบิกจ่ายงบประมาณ เป็นเงินทั้งสิ้น 8,782,362.03 บาท (แปดล้านเจ็ดแสนแปดหมื่นสองพันสามร้อยหกสิบสองบาทสามสตางค์) ดังนี้

ผลผลิต/กิจกรรม		งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (บาท)	งบประมาณที่เบิกจ่าย (บาท)
งบดำเนินงาน ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ			
ผลผลิตที่ 1	บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร	603,240	596,546.55
	กิจกรรม 1.1 : การพัฒนาศักยภาพงานวิชาการเกษตร จำนวนเงิน 73,240 บาท		
	กิจกรรม 1.2 : การบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวนเงิน 445,000 บาท		
	กิจกรรม 1.3 : การขับเคลื่อนผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ จำนวนเงิน 85,000 บาท		
ผลผลิตที่ 3	ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	4,424,960	3,644,718.06
	กิจกรรม 3.1 : ตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแลตาม พ.ร.บ. จำนวนเงิน 3,766,400 บาท		
	กิจกรรม 3.2 : จดทะเบียนตรวจสอบรับรองแหล่งผลิตพืช GAP จำนวนเงิน 658,560 บาท		
1. โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ		100,000	98,060.96
	กิจกรรม : สนับสนุนวิชาการด้านพืชในโครงการพระราชดำริ		
2. โครงการวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและจุลินทรีย์เพื่อเพิ่มมูลค่าและพัฒนานวัตกรรม		261,937	261,743.80
	กิจกรรม : ความหลากหลายและดีเอ็นเอบาร์โค้ตของพืชท้องถิ่น		

ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (บาท)	งบประมาณที่เบิกจ่าย (บาท)
3. โครงการวิจัยสถานภาพพืชอนุรักษ์ และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อประกอบการออกหนังสืออนุญาตส่งออก	872,979	868,989.93
4. โครงการวิจัยและพัฒนาตรวจวิเคราะห์ลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับความคุ้มครองเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์และเกษตรกรกรณีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้านพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542	1,436,911	1,406,814.03
5. โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542	394,875	391,829
– งบสนับสนุนคณะ 29 คณะและงบสนับสนุนคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา	250,000	177,128.32
– ค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ	394,566	283,197
กิจกรรม : สนับสนุนค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ (ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน)		
งบดำเนินงาน ค่าสาธารณูปโภค		
ผลผลิตที่ 1 บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร		
กิจกรรม 1.1 : การพัฒนาศักยภาพงานวิชาการเกษตร	880,800	806,192.43
ผลผลิตที่ 3 ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร		
กิจกรรม 3.1 : ตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแลตาม พ.ร.บ.	271,550	209,441.95
งบลงทุน		
ผลผลิตที่ 1 บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร	38,080	37,700
กิจกรรม 1.1 : การพัฒนาศักยภาพงานวิชาการเกษตร		
รวมทั้งสิ้น	**9,929,898**	**8,782,362.03**

ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

อาวแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Curcuma angustifolia* Dalzell & A.Gibson

วงศ์ : ZINGIBERACEAE

ไม้ล้มลุก สูง 20–70 เซนติเมตร ใบรูปใบหอกแคบ ช่อดอกเกิดกลางกลุ่มใบ หรือเกิดจากเหง้า บางครั้งออกดอกก่อนมีใบใหม่ กลีบดอกสีขาวอมชมพูถึงแดง กลีบปากสีเหลืองอ่อน มีแถบสีเหลืองเข้ม

รูปภาพ : นายวิชัย อัยกูล

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักคัมครองพันธุ์พืช ได้รับการถ่ายทอดตัวชี้วัดจากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 12 ตัวชี้วัด โดยมอบหมายให้แต่ละกลุ่ม/ฝ่าย ร่วมกันดำเนินงานดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์และผลผลิต)

ตัวชี้วัดที่ 1 ระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร

ชื่อเรื่องผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความหลากหลายและคุณค่าของผักหวานป่าแหล่งพันธุ์ดี เพื่อสร้างรายได้บริเวณชุมชนบ้านน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

สรุปผลการดำเนินงานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตร

จัดทำเอกสารเผยแพร่ เรื่อง ผักหวานป่าแหล่งพันธุ์ดี เพื่อสร้างรายได้บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 100 เล่ม และคลิปวิดีโอตำรับอาหารผักหวานป่า เพื่อนำส่งเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่

- เกษตรกรในอำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร
- เกษตรกรในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 จังหวัดขอนแก่น
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครพนม จังหวัดนครพนม
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย จังหวัดเลย
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสกลนคร จังหวัดสกลนคร
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรหนองคาย จังหวัดหนองคาย
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

– มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร

– มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร จังหวัดสกลนคร

– มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมาย (จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ พร้อมหลักฐานอ้างอิง)

เผยแพร่เอกสารโดยการนำส่งเอกสารเผยแพร่ เรื่อง ผักหวานป่าแหล่งพันธุ์ดี เพื่อสร้างรายได้บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย พร้อมแบบประเมินความพึงพอใจและข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์จากเอกสารเผยแพร่ จำนวน 32 ฉบับ ดังนี้

1. กลุ่มเกษตรกร เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และพนักงานราชการ ในพื้นที่กำกับของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 และส่วนราชการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

– เกษตรกรในอำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร จำนวน 2 ราย

– เกษตรกรใน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ราย

– ตัวแทนนักวิชาการ นักวิจัย และพนักงานราชการ ในพื้นที่กำกับของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 3 และส่วนราชการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 29 ราย

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

(ประเมินในลักษณะการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ และวิเคราะห์ผลความพึงพอใจและข้อคิดเห็นในการใช้ประโยชน์จากเอกสารเผยแพร่)

– ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสำรวจความพึงพอใจ ทั้งหมด 32 ราย เป็นชาย 6 ราย และหญิง 26 ราย เพศชายอายุระหว่าง 31–50 ปี เพศหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31–65 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ประกอบอาชีพเกษตรกร และรับราชการ

– ความพึงพอใจต่อการใช้เอกสารเผยแพร่

กลุ่มเป้าหมายมีระดับความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก–มาก จากการใช้เอกสารเผยแพร่ โดยทุกหัวข้อย่อยด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ แหล่งพันธุกรรมผักหวานป่าและคุณค่าจากสารสำคัญ องค์ความรู้การผลิตผักหวานป่า และตำรับอาหารผักหวานป่าสูตรร่วมสมัย มีคะแนนความพึงพอใจหลังการใช้เอกสารเผยแพร่อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 58.34

หัวข้อรูปแบบและความเหมาะสมของเนื้อหา มีคะแนนความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก คิดเป็น ร้อยละ 56.25 และหัวข้อประโยชน์ที่ได้รับ มีคะแนนระดับความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50

ผลลัพธ์ของกลุ่มเป้าหมายจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ เปรียบเทียบก่อนและหลังการนำไปใช้ (สรุปผลก่อนมีการนำผลงานวิจัยไปใช้กับหลังนำผลงานวิจัยไปใช้ รวมถึงเปรียบเทียบต้นทุนผลผลิต ราคา การรับรองคุณภาพ)

ก่อนการใช้เอกสารเผยแพร่ กลุ่มเป้าหมายซึ่งประกอบด้วย เกษตรกร เจ้าหน้าที่ นักวิชาการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาขององค์ความรู้ ได้แก่ แหล่งพันธุกรรมผักหวานป่าและคุณค่าจากสารสำคัญ องค์ความรู้การผลิตผักหวานป่า และตำรับอาหารผักหวานป่าสูตรร่วมสมัย อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย–ปานกลาง เนื่องจาก องค์ความรู้ของผักหวานป่าอาจจะมีให้พบเฉพาะด้านการนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านการประกอบอาหารทั่วๆ ไป แต่ไม่ทราบถึงแหล่งพันธุกรรม การผลิตและสารอาหารที่มีประโยชน์ ในผักหวานป่า ซึ่งภายหลังจากมีการใช้เอกสารเผยแพร่แล้ว กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ เพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก–มาก โดยเฉพาะในกลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในพื้นที่ สามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเกษตรกรในพื้นที่สามารถนำองค์ความรู้จากผักหวานป่าไปใช้ประโยชน์ด้านพืชอาหารได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการขยายผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีการปลูกผักหวานป่าเพื่อจำหน่าย แต่เนื่องจากผักหวานป่าไม่ได้มีผลผลิตตลอดทั้งปี ผลผลิตผักหวานป่าจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด การให้ความรู้เรื่องการผลิตจะทำให้เกษตรกรสามารถผลิตผักหวานที่มีคุณภาพ และให้ผลผลิตที่ดี นอกจากนี้การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผักหวานป่า จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้อีกด้วย

ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปองค์การ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

1. ระเบียบกรมวิชาการเกษตร ว่าด้วยการตรวจสอบลักษณะของพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ พ.ศ. ....
2. ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง แบบคำขอและการเตรียมการเพื่อตรวจสอบพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ พ.ศ. ....
3. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการจัดทำ ยกร่างประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์ ซึ่งร่างดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ และคณะอนุกรรมการพืชอนุรักษ์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ร่างดังกล่าวยังไม่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการพันธุ์พืช เนื่องจากคณะกรรมการพันธุ์พืชครบวาระและยังไม่มีการแต่งตั้งใหม่ จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ตามแผนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จึงได้นำ ยกร่างประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์ มาจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อให้ร่างฯ ดังกล่าวแล้วเสร็จตามกระบวนการ และได้เสนอต่อคณะกรรมการพันธุ์พืชเพื่อพิจารณาผ่านสำนักควบคุมพันธุ์พืชและวัสดุการเกษตรซึ่งเป็นเลขานุการของคณะกรรมการพันธุ์พืช เมื่อวันที่19 มีนาคม 2564 ซึ่งคณะกรรมการพันธุ์พืชได้มีการประชุมวันที่ 30 มีนาคม 2564 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างประกาศฯ และสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้เสนอร่างประกาศฯ ดังกล่าว ให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตรผ่านสำนักนิติการเพื่อเสนอรัฐมนตรีฯ ลงนามเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2564 และได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษา วันที่ 22 กรกฎาคม 2564 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ประกาศดังกล่าวผ่านทางเว็บไซต์สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช และหนังสือแจ้งเวียนสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตรและกรมศุลกากรซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ 3 ระดับความสำเร็จของการคัดเลือกองค์ความรู้ เพื่อจัดทำแอพพลิเคชั่น “รู้จริงเรื่องพืชกับกรมวิชาการเกษตร”

คณะทำงานคัดเลือกองค์ความรู้ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อถ่ายทอดผ่าน Smart box และ Application ได้ดำเนินการคัดเลือกองค์ความรู้ของสำนักฯ จำนวน 6 องค์ความรู้จากกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตส ด้านพืช กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช และกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช ดังนี้

1. การขอหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์วงศ์กระบองเพชร
2. การขอขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ตามอนุสัญญาไซเตสวงศ์กระบองเพชร
3. เรื่องน่ารู้ของการคุ้มครองพันธุ์พืชทุเรียน (*Durio zibethinus* Murr.)
4. ชุมชนกับพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น
5. การผลิตมะแขว่นในท้องถิ่นภาคเหนือตอนบน
6. เตยหนามพืชเส้นใยทางเลือกภาคใต้

2. การประเมินคุณภาพ

ตัวที่วัดที่ 4 ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ความพึงพอใจของผู้รับบริการขออนุญาต เก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวเพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางการค้า ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยกลุ่มเป้าหมาย ผู้ขออนุญาตฯ ตามมาตรา 52 จำนวน 12 ราย

ตัวชี้วัดที่ 5 ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการ

คณะทำงานปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้พิจารณากระบวนการต่างๆ ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีความเกี่ยวข้องกับงานบริการ มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเกี่ยวข้อง มีความเห็นร่วมกันในการคัดเลือกงานบริการออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ เพื่อมาดำเนินการปรับปรุงกระบวนการ เนื่องจากมีผู้มาขอรับบริการที่ชัดเจน และเป็นกระบวนงานหลักของหน่วยงาน ประกอบกับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช ได้พัฒนาระบบงานออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเริ่มใช้งานระบบการออกหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 นี้ คณะทำงานจึงคัดเลือก “กระบวนการออกหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์ เชื่อมโยง ณ จุดเดียว” มาดำเนินการปรับปรุงกระบวนการ และกำหนดรายละเอียดตัวชี้วัดความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการ จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 ระดับความสำเร็จในปรับปรุงกระบวนการออกหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์ เชื่อมโยง ณ จุดเดียว ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการขอรับหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์ เชื่อมโยง ณ จุดเดียวเพื่อสะท้อนผลของการปรับปรุงกระบวนการจากผู้รับบริการ

ดำเนินการกำหนดขั้นตอนการขออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์ เชื่อมโยง ณ จุดเดียว และขั้นตอนการชำระค่าธรรมเนียมแบบออนไลน์ จากนั้นทดสอบใช้งานการออกหนังสืออนุญาตฯ ที่ปรับปรุงแล้ว และเผยแพร่วิธีการขอรับหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์ เชื่อมโยง ณ จุดเดียว

ตัวชี้วัดที่ 11 ระดับความสำเร็จของการจัดการความรู้

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้พิจารณา การระบุความรู้จากกระบวนงานหลักของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชตามระบบการจัดการความรู้กระบวนงาน การบันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงลงโปรแกรม BRAHMS: วงศ์ DIPTEROCARPACEAE โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดการความรู้ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และคณะทำงานได้พิจารณาคัดเลือกองค์ความรู้ “การบันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงลงโปรแกรม BRAHMS”

2. คณะทำงานได้นำองค์ความรู้เรื่องการบันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงลงโปรแกรม BRAHMS มาจัดทำเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงาน พร้อมระบุว่าขั้นตอนใด เป็นงานประจำที่ใช้ความรู้ทั่วไป (Work Center) และขั้นตอนใดใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ตัดสินใจ (Knowledge Center) ระบุประเภทองค์ความรู้และรายชื่อผู้ทรงความรู้

3. สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช ได้ดำเนินการเพิ่มเติมองค์ความรู้ เรื่อง การบันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงลงโปรแกรม BRAHM โดยใช้พรรณไม้วงศ์ DIPTEROCARPACEAE เป็นต้นแบบ จัดการความรู้โดยการจับความรู้ที่อยู่ในตัวคนที่เป็นผู้ทรงความรู้และผู้ที่ปฏิบัติงานในการบันทึกข้อมูลพรรณไม้ลงโปรแกรม BRAHM โดยใช้ความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบตัวต่อตัวและผ่านเทคโนโลยี [Community of Practice (CoP)] และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการค้นคว้าในเอกสารและเว็บไซต์

4. นำความรู้ที่ได้มารวบรวมประมวลผล กลั่นกรองเป็นคู่มือการบันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงลงโปรแกรม BRAHM: วงศ์ DIPTEROCARPACEAE

5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ภายในหน่วยงานโดยการเผยแพร่คู่มือในเว็บไซต์สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ที่กลุ่มงาน

ตารางผลคะแนนตัวชี้วัดที่ได้รับการประเมินจากกรมวิชาการเกษตร

ตารางสรุปผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564										
หน่วยงาน สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช								☐ รอบ 6 เดือน ☐ รอบ 9 เดือน ☑ รอบ 12 เดือน		
ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการ	หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน		
			1	2	3	4	5	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
<u>มิติภายนอก</u> (น้ำหนัก : ร้อยละ 60)										
<u>การประเมินประสิทธิผล</u> (ผลลัพธ์และผลผลิต) (น้ำหนัก : ร้อยละ 50)										
ตัวชี้วัดที่ 1 ระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร	ระดับ	20	1	2	3	4	5	5	5.0000	1.0000
ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปองค์การ	ระดับ	10	1	2	3	4	5	4	4.3333	0.4333
ตัวชี้วัดที่ 3 ระดับความสำเร็จของการคัดเลือกองค์ความรู้ เพื่อจัดทำแอพพลิเคชั่น "รู้จริงเรื่องพืชกับกรมวิชาการเกษตร"	ระดับ	10	1	2	3	4	5	5	5.0000	0.5000
<u>การประเมินคุณภาพ</u> (น้ำหนัก : ร้อยละ 10)										
ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ	ร้อยละ	5	65	70	75	80	85	89.67	5.0000	0.2500
ตัวชี้วัดที่ 5 ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการ	ระดับ	5	1	2	3	4	5	5	5.0000	0.2500

ตารางผลคะแนนตัวชี้วัดที่ได้รับการประเมินจากกรมวิชาการเกษตร (ต่อ)

ตารางสรุปผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564										
หน่วยงาน สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช								☐ รอบ 6 เดือน ☐ รอบ 9 เดือน ☑ รอบ 12 เดือน		
ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการ	หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน		
			1	2	3	4	5	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
<u>มิติภายใน</u> (น้ำหนักร้อยละ 50)										
<u>การประเมินประสิทธิภาพ</u> (น้ำหนักร้อยละ 20)										
ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละความสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายภาพรวม	ร้อยละ	7	92	94	96	98	100	98.86	4.4300	0.3101
ตัวชี้วัดที่ 7 ระดับความสำเร็จของการรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณตามแบบ สงป.301/302 ผ่านโปรแกรม Scorecard Cockpit โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ระดับ	7	1	2	3	4	5	2	2.0000	0.1400
ตัวชี้วัดที่ 8 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการประหยัดพลังงานของส่วนราชการ	ระดับ	6	1	2	3	4	5	5	5.0000	0.3000

ตารางผลคะแนนตัวชี้วัดที่ได้รับการประเมินจากกรมวิชาการเกษตร (ต่อ)

ตารางสรุปผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564										
หน่วยงาน สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช								☐ รอบ 6 เดือน ☐ รอบ 9 เดือน ☑ รอบ 12 เดือน		
ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการ	หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน		
			1	2	3	4	5	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
<u>การพัฒนาองค์การ</u> (น้ำหนักร้อยละ 30)										
ตัวชี้วัดที่ 9 ระดับความสำเร็จของการถ่ายทอดตัวชี้วัดของหน่วยงานสู่ระดับบุคคล	ระดับ	5	1	2	3	4	5	5	5.0000	0.2500
ตัวชี้วัดที่ 10 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการ/โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ	ระดับ	10	1	2	3	4	5	5	5.0000	0.5000
ตัวชี้วัดที่ 11 ระดับความสำเร็จของการจัดการความรู้	ระดับ	10	1	2	3	4	5	5	5.0000	0.5000
ตัวชี้วัดที่ 12 ระดับความสำเร็จของการควบคุมภายใน	ระดับ	5	1	2	3	4	5	5	5.0000	0.2500
น้ำหนักรวม		100	ค่าคะแนนที่ได้							4.6834

ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ ด้วยการให้สิทธิและความคุ้มครองตามกฎหมาย และเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

1. การจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 กำหนดให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชที่ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยจนได้พันธุ์พืชใหม่ หากประสงค์จะขอรับการคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชนั้นต้องมีคุณสมบัติ คือ มีความสม่ำเสมอ และความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์ มีความแตกต่างจากพันธุ์อื่นอย่างเด่นชัดที่ปรากฏอยู่ในวันที่ขอจดทะเบียน และต้องไม่มีการนำส่วนขยายพันธุ์มาใช้ประโยชน์ ขาย จำหน่าย จ่ายแจก ทั้งภายในและนอกราชอาณาจักรเกินกว่า 1 ปี ก่อนวันยื่นขอจดทะเบียน โดยสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศรายชื่อชนิดพืชใหม่ที่สามารถขอรับการคุ้มครองแล้ว จำนวน 100 ชนิด **(ภาคผนวก 1)** (ณ วันที่ 22 กันยายน 2564) โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประกาศกำหนดชนิดพืชเป็นพันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครอง เพิ่ม 7 ชนิด ได้แก่ ถั่วลิสง กะเพรา บัวบก โกโก้ กล้วยไม้สกุลซิมบิเดียมและลูกผสม หอมแดง และพืชสกุลแคนนาบิส

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 **(ภาคผนวก 2)** ดังนี้

1.1 การตรวจสอบและรับคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

เมื่อมีผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของพันธุ์พืชที่ยื่นขอจดทะเบียน จากข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารและหลักฐานประกอบคำขอ หากเอกสารถูกต้องครบถ้วน สามารถรับคำขอได้ทันที หากเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ผู้ยื่นคำขอฯ ยื่นเอกสารเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วน จึงดำเนินการรับคำขอได้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีจำนวนคำขอทั้งหมด 71 คำขอ จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ หน่วยงานเอกชน 53 คำขอ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 12 คำขอ หน่วยงานภาครัฐ 1 คำขอ และนักปรับปรุงพันธุ์อิสระ/เกษตรกร 5 คำขอ จำแนกตามชนิดพืช ได้แก่ กล้วยไม้สกุลหวาย 1 คำขอ ขนุน 2 คำขอ ข้าว 5 คำขอ ข้าวโพด 23 คำขอ ดาวเรือง 3 คำขอ แตงกวา 2 คำขอ แตงโม 5 คำขอ ผักกาดหอม 1 คำขอ ผักบุ้ง 1 คำขอ ฝรั่ง 1 คำขอ พริก 5 คำขอ มะเขือเทศ 11 คำขอ มะม่วง 1 คำขอ ไม้ดอกสกุลขมิ้น 3 คำขอ ยูคาลิปตัส 5 คำขอ หญ้าเนเปียร์ 1 คำขอ และหญ้ารูซี่และลูกผสม 1 คำขอ

แผนภูมิแสดงจำนวนคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563–กันยายน 2564)

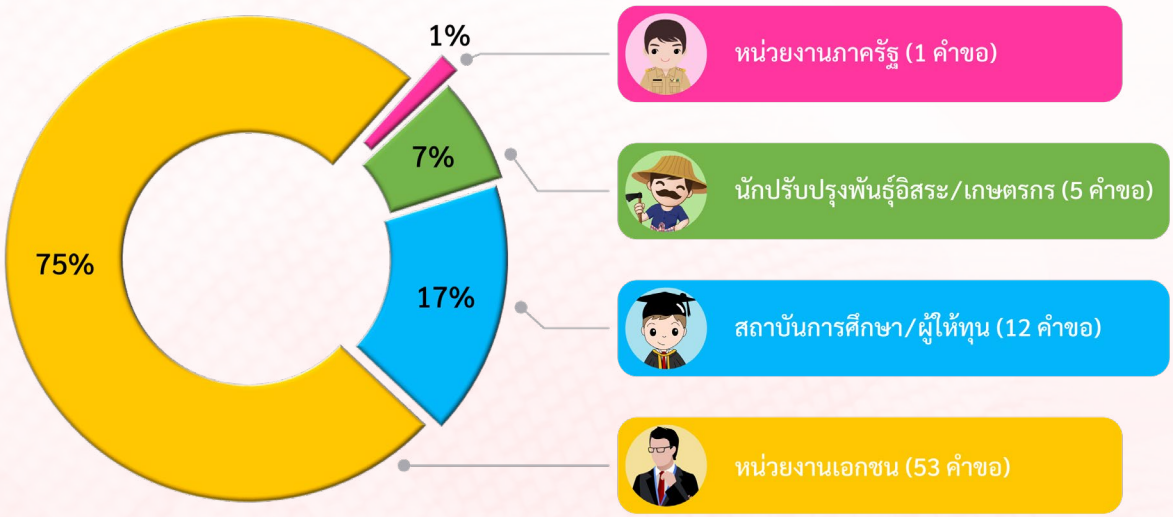

1.2 การตรวจสอบภาคสนาม (DUS examination)

เมื่อรับคำขอเรียบร้อยแล้ว คณะทำงานตรวจสอบภาคสนามของแต่ละชนิดพืชจะพิจารณาข้อมูลเพื่อหาพันธุ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงที่จะใช้ปลูกเปรียบเทียบและกำหนดแปลงปลูกทดสอบ เพื่อจะตรวจสอบพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนว่ามีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลการเก็บบันทึกลักษณะของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ กรมวิชาการเกษตรจะแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบภาคสนามทำหน้าที่ประเมินผลการปลูกทดสอบดังกล่าว

1.3 การออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ จำนวน 83 ฉบับ **(ภาคผนวก 3)** จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ หน่วยงานเอกชน 49 ฉบับ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 28 ฉบับ และนักปรับปรุงพันธุ์อิสระ/เกษตรกร 6 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่
แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563–กันยายน 2564)

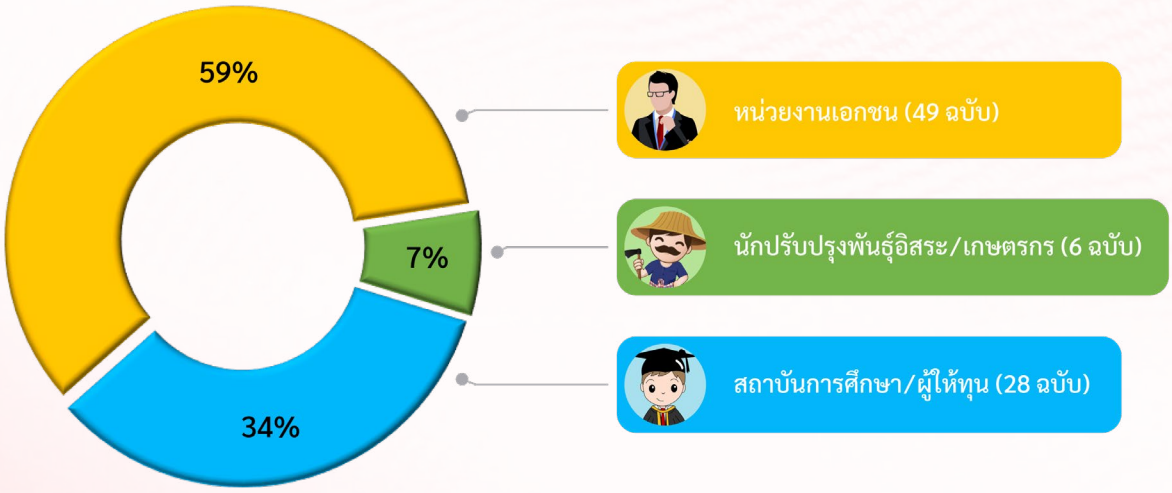

ภาพกิจกรรมตรวจภาคสนามเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่

ตัวอย่างพันธุ์พืชที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ชนิดพืช แก้วกาญจนา
ชื่อพันธุ์ สุมาลี

โดย นายไพบูลย์ พลอยพรหมมาศ

ชนิดพืช ไม้ดอกสกุลขมิ้น
ชื่อพันธุ์ สวัสดี การ์เน็ต

โดย 1. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)
2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ชนิดพืช แตงเทศลายนูน
ชื่อพันธุ์ ออเร้นสวีท 939

โดย บริษัท อะโกร สตาร์ ซีดส์ จำกัด

ชนิดพืช แตงโม
ชื่อพันธุ์ บิ๊กสวีท 1777

โดย บริษัท อะโกร สตาร์ ซีดส์ จำกัด

ชนิดพืช ฟักทอง
ชื่อพันธุ์ ทองล้านนา 11

โดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ชนิดพืช มะเขือเทศ
ชื่อพันธุ์ ทีโอเอ็ม 3018

โดย บริษัท อะโกร สตาร์ ซีดส์ จำกัด

ชนิดพืช ข้าว
ชื่อพันธุ์ ซีพีไรซ์ 888

โดย บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ จำกัด

ชนิดพืช ข้าวโพด
ชื่อพันธุ์ 50088

โดย บริษัท แปซิฟิคเมล็ดพันธุ์ จำกัด

2. การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า

2.1 มาตรา 52

มาตรา 52 กำหนดว่า ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2553 และกรมวิชาการเกษตร ได้ออกประกาศกรมฯ เรื่อง กำหนดแบบคำขออนุญาต และแบบข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2555 โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 **(ภาคผนวก 4)**

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า จำนวน 6 ครั้ง ได้ดำเนินการออกหนังสืออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า (ค.พ. 11) จำนวน 19 ฉบับ และได้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า (ค.พ. 12) จำนวน 18 ฉบับ จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ หน่วยงานเอกชน 9 ฉบับ สถาบันการศึกษา 6 ฉบับ เกษตรกร 3 ฉบับ และสถาบันการศึกษาร่วมกับหน่วยงานให้ทุน 1 ฉบับ

2.2 มาตรา 53

มาตรา 53 กำหนดให้ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพืชดังกล่าว โดยมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า ให้แจ้งเป็นหนังสือตามแบบแนบท้ายระเบียบต่ออธิบดีกรมวิชาการเกษตร ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า พ.ศ. 2547 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารแล้ว พบว่าถูกต้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งการรับทราบต่อผู้แจ้ง โดยที่ผู้แจ้งต้องไม่ส่งมอบพันธุ์พืชดังกล่าวให้แก่ผู้อื่น และเมื่อสิ้นสุดการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ผู้แจ้งต้องส่งผลการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยนั้นให้แก่กรมวิชาการเกษตรเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 **(ภาคผนวก 5)**

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินการออกหนังสือแบบตอบรับการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 จำนวน 117 ฉบับ จำแนกตามประเภทของผู้แจ้งฯ ได้แก่ สถาบันการศึกษา 98 ฉบับ หน่วยงานภาครัฐ 16 ฉบับ บุคคลทั่วไป 2 ฉบับ และหน่วยงานเอกชน 1 ฉบับ

3. การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ผลการดำเนินงานการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

การดำเนินงานการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี มีรายละเอียด ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมณี ในนามของชุมชนมะปรางหวานทองประมูลนครนายก อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2563

2) สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยเสนอคำขอฯ ต่อคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช (ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน และอธิบดีกรมวิชาการเกษตร เป็นกรรมการและเลขานุการ) ในคราวการประชุม ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2564 ที่ประชุมมีมติเห็นชอบคำขอจดทะเบียน

3) ประธานกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ลงนามในประกาศคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เรื่อง ประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2564 และกรมวิชาการเกษตร ได้จัดส่งประกาศโฆษณาดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอทั่วประเทศ จนครบกำหนดประกาศโฆษณา 90 วัน ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดคัดค้าน

4) ประธานกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ลงนามในหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณีแล้ว เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2564

5) มะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 พันธุ์ที่สองของประเทศไทย ผู้ทรงสิทธิคือ องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมณี มีอายุการคุ้มครองสิทธิ 17 ปี (ตั้งแต่ 6 ตุลาคม 2564–5 ตุลาคม 2581)

ภาพกิจกรรมการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

เลขที่ ๒/๒๕๖๔ คพ. ๖

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ออกหนังสือสำคัญฉบับนี้เพื่อแสดงว่า

องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมณี

เป็นผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นที่ได้รับการจดทะเบียน ตามรายการดังที่ปรากฏในหนังสือสำคัญฉบับนี้

ชนิดพืช มะปราง

ชื่อพันธุ์พืช หวานทองประมูลพรหมณี

ให้ผู้ได้รับหนังสือสำคัญนี้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชทุกประการ

หนังสือสำคัญฉบับนี้ออกให้เมื่อวันที่ ๖ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ให้ใช้ได้จนถึงวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๘๑

(นายทองเปลว กองจันทร์)
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช

4. กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

ผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงพันธุ์พืชและพัฒนาพันธุ์พืชให้มีพันธุ์พืชใหม่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมโดยการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจด้วยการให้สิทธิและคุ้มครองพันธุ์พืชตามกฎหมาย เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน เงินกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชมาจากเงินรายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืช เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ ดอกผลและผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากกองทุน โดยกำหนดให้นำเงินกองทุนไปใช้จ่ายในการบริหารงานกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆ ของชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืชทั่วประเทศ และเพื่อเป็นเงินช่วยเหลืออุดหนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืชของชุมชนทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชได้เข้าสู่ระบบการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานสากลในระบบ KP (Key Performance Indicator) ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานตั้งแต่ปีบัญชี พ.ศ. 2555 จนถึงปีบัญชี พ.ศ. 2564 โดยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะประธานคณะกรรมการได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เพื่อวัดผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนโดยในปีบัญชี พ.ศ. 2564 ตัวชี้วัดประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเงิน 2) ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) ด้านปฏิบัติการ 4) ด้านการบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน 5) ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารผู้บริหารทุนหมุนเวียนพนักงานและลูกจ้าง และ 6) การดำเนินงานตามนโยบายรัฐ กระทรวงการคลัง จำนวน 13 ตัวชี้วัด ปี พ.ศ. 2564 โดยกรมบัญชีกลาง และบริษัทที่ปรึกษา (บริษัท ทริส คอปอเรชั่น จำกัด) ได้ประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี พ.ศ. 2564 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการเงิน

1.1 รายได้ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

เงินรายได้ที่เข้าสู่กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จากการรับจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ รายได้ค่าธรรมเนียมออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ รายได้ค่าธรรมเนียมรายปี และรายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ประจำปีบัญชี พ.ศ. 2564

ไตรมาสที่ 1 ถึง ไตรมาสที่ 4 (เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2564) กองทุนมีรายได้รวมเป็นเงิน 723,869 บาท (เจ็ดแสนสองหมื่นสามพันแปดร้อยหกสิบเก้าบาทถ้วน) ณ ธันวาคม 2564 มีรายละเอียดแสดงตามตาราง

ตารางแสดงรายได้กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2564 (ทุนปีปฏิทิน)

เดือน/ปี 2564	รายได้ (บาท)
มกราคม	53,081.97
กุมภาพันธ์	108,740
มีนาคม	42,700
เมษายน	42,900
พฤษภาคม	39,200
มิถุนายน	40,880
กรกฎาคม	22,568
สิงหาคม	52,400
กันยายน	112,250
ตุลาคม	33,700
พฤศจิกายน	105,300
ธันวาคม	70,149.03
รวม	723,869.00
รายได้รวมสะสมจนถึงปี พ.ศ. 2562	4,292,465.05
รายได้รวมสะสมจนถึงปัจจุบัน	5,016,334.05

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 กองทุนมีเงินรวมทั้งสิ้นเป็นเงิน 5,016,334.05 บาท (ห้าล้านหนึ่งหมื่นหกพันสามร้อยสามสิบสี่บาทห้าสตางค์)

2. ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประเมินผลลัพธ์ และผลกระทบของทุนหมุนเวียน

ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศฯ ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 3 โครงการ สรุปได้ดังนี้

โครงการที่ 1 พัฒนาระบบงานฐานข้อมูลระบบสอบถามออนไลน์และการจัดเก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้องครบถ้วน เพื่อการให้บริการกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กองทุนได้จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการปฏิบัติงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2564 ในรูปแบบเอกสาร และแบบสำรวจในรูปแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อสำรวจความพึงพอใจจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาใช้บริการของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช กองทุนได้จัดทำเรียบร้อยแล้ว

โครงการที่ 2 พัฒนาระบบงานการจัดเก็บข้อมูลด้านการเงินของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

กองทุนได้ออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูล ให้สามารถแยกประเภทของรายได้ของกองทุน และสามารถสรุปรายงานด้านการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ สามารถตรวจสอบได้ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลด้านการเงินของกองทุน และเริ่มนำมาใช้เก็บข้อมูลด้านการเงินของกองทุนแล้ว ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2564

โครงการที่ 3 วางแผนและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการกองทุนให้มีความถูกต้องทันสมัย

กองทุนได้ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมวิชาการเกษตร จัดทำโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการคุ้มครองพันธุ์พืช และการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช โดยจัดประชุมหารือและติดตามงานร่วมกัน จำนวน 2 ครั้ง

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2564 ณ ห้องประชุมสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร และอยู่ระหว่างการพัฒนาและการออกแบบระบบฐานข้อมูลกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2564 ณ ห้องประชุมสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เพื่อร่วมกันพิจารณาแบบจำลองระบบฐานข้อมูลกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

2.2 จำนวนชุมชนที่ได้การอบรมให้ความรู้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

กองทุนได้จัดฝึกอบรมตามแผนโครงการการฝึกอบรมให้ความรู้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2564 แล้ว จำนวน 4 ชุมชน ดังนี้

1) ครั้งที่ 1 ณ ชุมชนตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2564

2) ครั้งที่ 2 ณ ชุมชนบ้านเกาะแล้ง อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2564

3) ครั้งที่ 3 ณ ชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2564

4) ครั้งที่ 4 ณ ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564

กองทุนได้จัดทำรายงานโครงการจัดฝึกอบรมดังกล่าว เสนอปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ประธานกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช) เพื่อทราบผลรายงานโครงการฝึกอบรม เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564

2.3 การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

กองทุนได้ดำเนินงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. กองทุนได้จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและได้จัดส่งแบบสำรวจฯ ให้กรมบัญชีกลาง และบริษัทที่ปรึกษาฯ พิจารณาให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะก่อนดำเนินการสำรวจความพึงพอใจเรียบร้อยแล้วในเดือนกุมภาพันธ์ 2564

2. กองทุนได้ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนธันวาคม 2564

3. กองทุนได้วิเคราะห์ผลการสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ ได้ทำการประเมินผล โดยส่งแบบสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการปฏิบัติการของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีปฏิทิน พ.ศ. 2564 ให้ผู้รับบริการทั้งสิ้น 53 ชุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจระดับพึงพอใจมาก และพึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92

3. ด้านการปฏิบัติการ

3.1 ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี

กองทุนได้ดำเนินงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ชุมชนได้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี ได้ตรวจสอบคำขอฯ และรับคำขอเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 63

2) กองทุนได้จัดประชุมคณะอนุกรรมการพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 63 เพื่อพิจารณาคำขอฯ โดยคณะอนุกรรมการฯ มีมติเห็นชอบคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี และให้นำเสนอคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อพิจารณาต่อไป

3) กองทุนได้จัดประชุมคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 64 เพื่อพิจารณาคำขอฯ โดยคณะกรรมการฯ มีมติเห็นชอบคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี และให้ดำเนินการประกาศโฆษณาคำขอทั่วประเทศ ณ ศาลากลางจังหวัด ทั้ง 77 จังหวัด ต่อไป ตามที่กฎหมายกำหนด

4) กองทุนจัดทำประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางฯ เพื่อประกาศไปยังศาลากลางจังหวัด 77 จังหวัด เรียบร้อยแล้ว

5) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ประธานกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช) ได้ลงนามในหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณีแล้วเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2564

3.2 ระดับความสำเร็จของการจัดทำประกาศคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชตามมาตรา 57 (3)

กองทุนได้ดำเนินงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) กองทุนได้จัดทำ (ร่าง) ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เรื่อง แนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญการใช้จ่ายเงินกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เสร็จเรียบร้อยแล้ว

2) ร่างประกาศฯ ผ่านการพิจารณาจากคณะทำงานจัดทำร่างระเบียบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารกองทุน และการควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ของกรมวิชาการเกษตร เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2563

3) ร่างประกาศฯ ผ่านความเห็นชอบจากคณะทำงานปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2564

4) ร่างประกาศฯ ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เรียบร้อยแล้ว ในคราวการประชุม ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564

4. ด้านการบริหารจัดการทุนหมุนเวียน

4.1 การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

กองทุนได้จัดทำคู่มือบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในประจำปี พ.ศ. 2564 และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ในคราวการประชุม ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 เรียบร้อยแล้ว

4.2 การตรวจสอบภายใน

1) กองทุนได้จัดส่งเอกสารให้กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมวิชาการเกษตร เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เดือนสิงหาคม 2564

2) กองทุนได้รับรายงานผลการตรวจสอบภายในกองทุน เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2564 สรุปผลจากการตรวจสอบภายในของกองทุน ไม่มีข้อสังเกตที่เป็นสาระสำคัญ

3) กองทุนได้เสนอให้คณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช รับทราบผลรายงานการตรวจสอบภายใน ในคราวการประชุม ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 เรียบร้อยแล้ว

4) กลุ่มตรวจสอบภายในได้ออกกฎบัตรการตรวจสอบภายในให้กับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564

4.3 การบริหารจัดการสารสนเทศและดิจิทัล

กองทุนได้จัดทำแผนปฏิบัติดิจิทัลระยาว ปี พ.ศ. 2561–2565 และแผนปฏิบัติการดิจิทัลประจำปี พ.ศ. 2565 โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 เรียบร้อยแล้ว

5. ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารทุนหมุนเวียน พนักงาน และลูกจ้าง

5.1 บทบาทคณะกรรมการทุนหมุนเวียน

กองทุนได้ทบทวนแผนปฏิบัติการระยะยาวของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2561–2565 และจัดทำแผนปฏิบัติการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี พ.ศ. 2565 โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ในคราวการประชุม ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 เรียบร้อยแล้ว

5.2 การบริหารทรัพยากรบุคคล

กองทุนได้ทบทวนแผนบริหารทรัพยากรบุคคล ประจำปี พ.ศ. 2561–2565 และจัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรบุคคลประจำปี 2565 โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ในคราวการประชุม ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 เรียบร้อยแล้ว

6. ด้านการดำเนินงานตามนโยบายรัฐ/กระทรวงการคลัง

6.1 การดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบการจ่ายเงินและการรับเงินของทุนหมุนเวียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

กองทุนได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบการจ่ายเงินและการรับเงินของทุนหมุนเวียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2564 โดยเปิดให้สามารถชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ทำให้มีช่องทางการชำระเงิน 2 ช่องทาง คือ การชำระเป็นเงินสด ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร และชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยการโอนผ่านบัญชีกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

สรุปผลการดำเนินงานการรับเงินของกองทุน ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2564 ดังนี้ มีการชำระเงินทั้ง 2 ช่องทาง ทั้งหมด 90 ครั้ง คือ การชำระเป็นเงินสด จำนวน 40 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44 และการชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 50 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 56

ภาพกิจกรรมกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

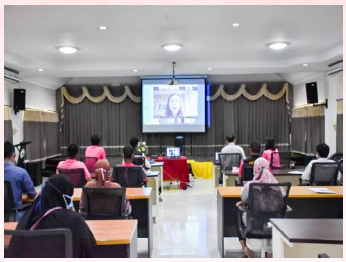

ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

1. พันธุ์พืชขึ้นทะเบียน

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 28 กำหนดให้ ผู้ใดประสงค์จะได้รับหนังสือรับรองพืชชนิดใดเป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน หรือพันธุ์พืชรับรอง ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2547

การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน เป็นการบอกให้ทราบถึงลักษณะพันธุ์พืชที่มีความแตกต่างจากพันธุ์อื่นทั่วไปในพืชชนิดเดียวกัน เจ้าของหรือผู้ปรับปรุงพันธุ์พืชที่ต้องการนำพันธุ์พืชมาขึ้นทะเบียน ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยแนบเอกสารแจ้งชนิดพืช ชื่อพันธุ์ แหล่งที่มา/ประวัติของพันธุ์ และลักษณะประจำพันธุ์ ตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด เมื่อผ่านการตรวจสอบและพิจารณาข้อมูลโดยคณะทำงานแล้ว เจ้าหน้าที่จะปิดประกาศโฆษณาเป็นเวลา 30 วัน หากไม่มีผู้ใดทักท้วง อธิบดีกรมวิชาการเกษตรจะออกหนังสือรับรอง ทั้งนี้ หนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน เปรียบเสมือนการทำบัตรประจำตัวพันธุ์พืชที่ได้จดแจ้งขึ้นทะเบียนไว้กับกรมวิชาการเกษตร ผู้ได้รับหนังสือรับรองจะไม่ได้รับสิทธิการคุ้มครองในแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และหนังสือรับรองไม่ได้เป็นการรับรองลักษณะความดีเด่นของพันธุ์ที่รับรองนั้น

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม **(ภาคผนวก 6)** โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 รับคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน จำนวน 118 คำขอ แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 44 ฉบับ หน่วยงานภาครัฐ 36 ฉบับ หน่วยงานเอกชน 24 ฉบับ และเกษตรกร/นักปรับปรุงพันธุ์ 14 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563–กันยายน 2564)

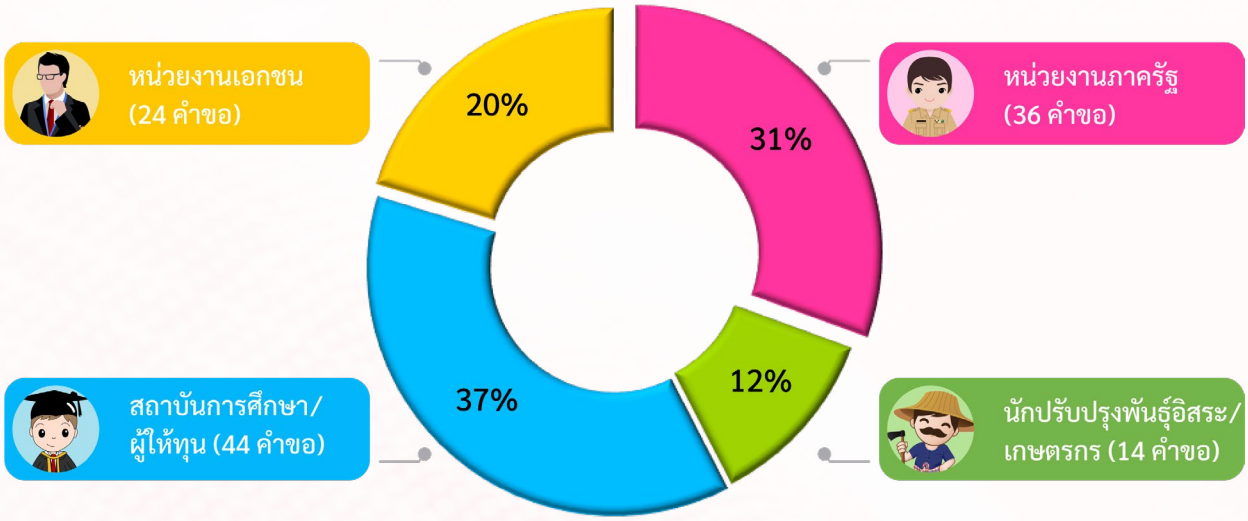

และปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) รวมทั้งสิ้น 97 ฉบับ **(ภาคผนวก 7)** แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 47 ฉบับ หน่วยงานเอกชน 27 ฉบับ เกษตรกร/นักปรับปรุงพันธุ์ 16 ฉบับ และหน่วยงานภาครัฐ 7 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563–กันยายน 2564)

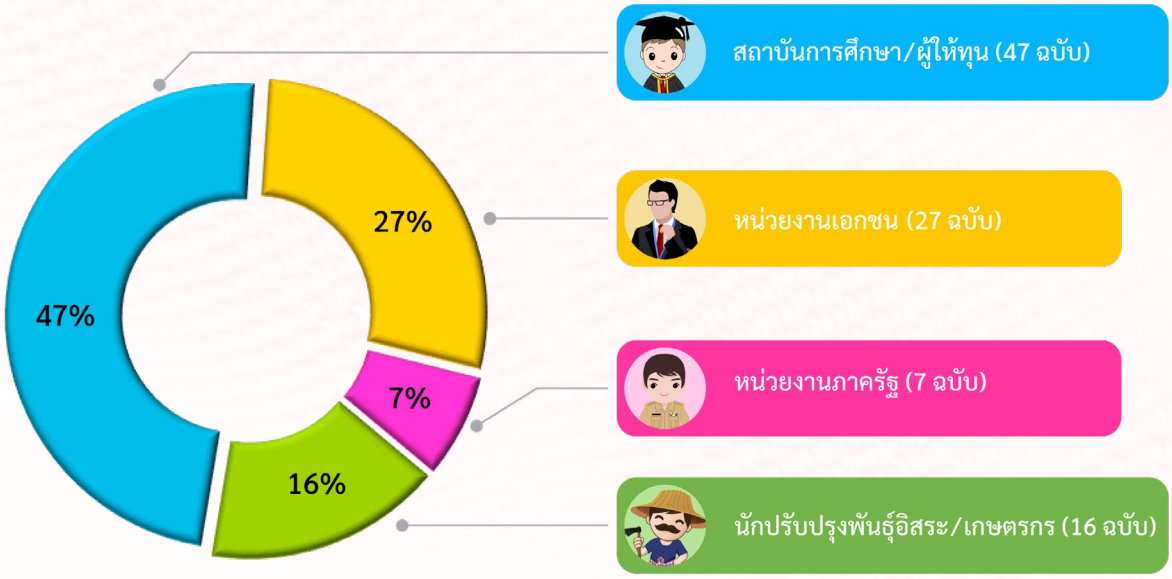

ตัวอย่างพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

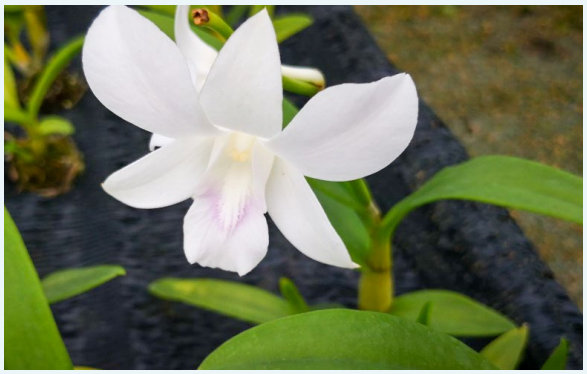

ชนิดพืช กล้วยไม้สกุลหวาย
ชื่อพันธุ์ ซากุระไวท์ นูวี่

โดย ว่าที่ร้อยตรี ชัชวาลย์ เกตุแก้ว

ชนิดพืช ทุเรียน
ชื่อพันธุ์ หลงพญา

โดย นางสาวภัทรภร เลิศวงค์

ชนิดพืช ไทร
ชื่อพันธุ์ ไทร วว.๑

โดย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

ชนิดพืช บัวบก
ชื่อพันธุ์ ศาลายา 1

โดย มหาวิทยาลัยมหิดล

ชนิดพืช กัญชา
ชื่อพันธุ์ อิสระ 01

โดย 1. กรมการแพทย์

2. กรมวิชาการเกษตร

3. มูลนิธิวนเกษตรอินทรีย์

ชนิดพืช มะเขือเทศ
ชื่อพันธุ์ แซบคัก

โดย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

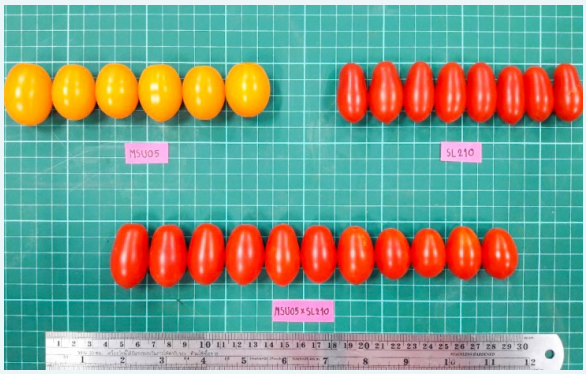

ชนิดพืช มะม่วง
ชื่อพันธุ์ ขาวสาคร

โดย นายจุรพล เกียรติระบือไกล

ชนิดพืช อัญชัน
ชื่อพันธุ์ ซี เอ็ม ยู หนู

โดย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. พืชอนุรักษ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ได้มีการแก้ไขและประกาศใช้พระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เหตุที่มีการแก้ไขพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2526 ซึ่งเจตนารมณ์ของอนุสัญญาไซเตส มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองพืชป่าและสัตว์ป่ามิให้สูญพันธุ์ มุ่งเน้นที่การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดยใช้ระบบหนังสืออนุญาตในการควบคุม กำกับดูแลการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานอนุสัญญาไซเตสในส่วนของพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ ของประเทศไทยเป็นไปตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญาฯ จึงได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวข้องกับพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส ประกอบด้วย มาตรา 3 มาตรา 29 ทวิ มาตรา 29 ตรี มาตรา 29 จัตวา มาตรา 39 ตรี และมาตรา 61 ทวิ

การดำเนินงานในส่วนของพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2535 ดังนี้

1. การออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย (การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ และซากของพืชอนุรักษ์ต้องมีหนังสืออนุญาตไซเตส) ซึ่งขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ ผู้ประสงค์ขอหนังสืออนุญาตจะยื่นแบบคำขอหนังสืออนุญาต (แบบ พ.พ.13) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมพืชอนุรักษ์ที่จะส่งออก นำเข้า นำผ่าน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจเอกสารและพืชเป็นที่เรียบร้อยถูกต้อง จึงออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ให้แก่ผู้ประสงค์ขอหนังสืออนุญาต

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการควบคุม กำกับดูแล การนำเข้า ส่งออก นำผ่านพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ โดยออกหนังสืออนุญาต จำนวนทั้งสิ้น 12,471 ฉบับ ดังนี้

1. หนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์ จำนวน 8,802 ฉบับ
2. หนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์ จำนวน 559 ฉบับ
3. หนังสืออนุญาตนำผ่านพืชอนุรักษ์ จำนวน 45 ฉบับ
4. หนังสือรับรองการส่งออกพืชลูกผสม จำนวน 3,065 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสืออนุญาต จำแนกตามประเภทหนังสืออนุญาต (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563–กันยายน 2564)

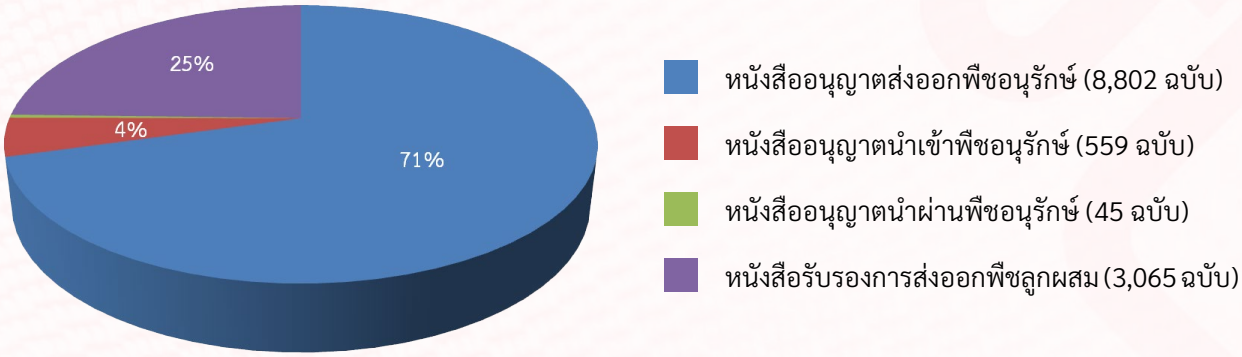

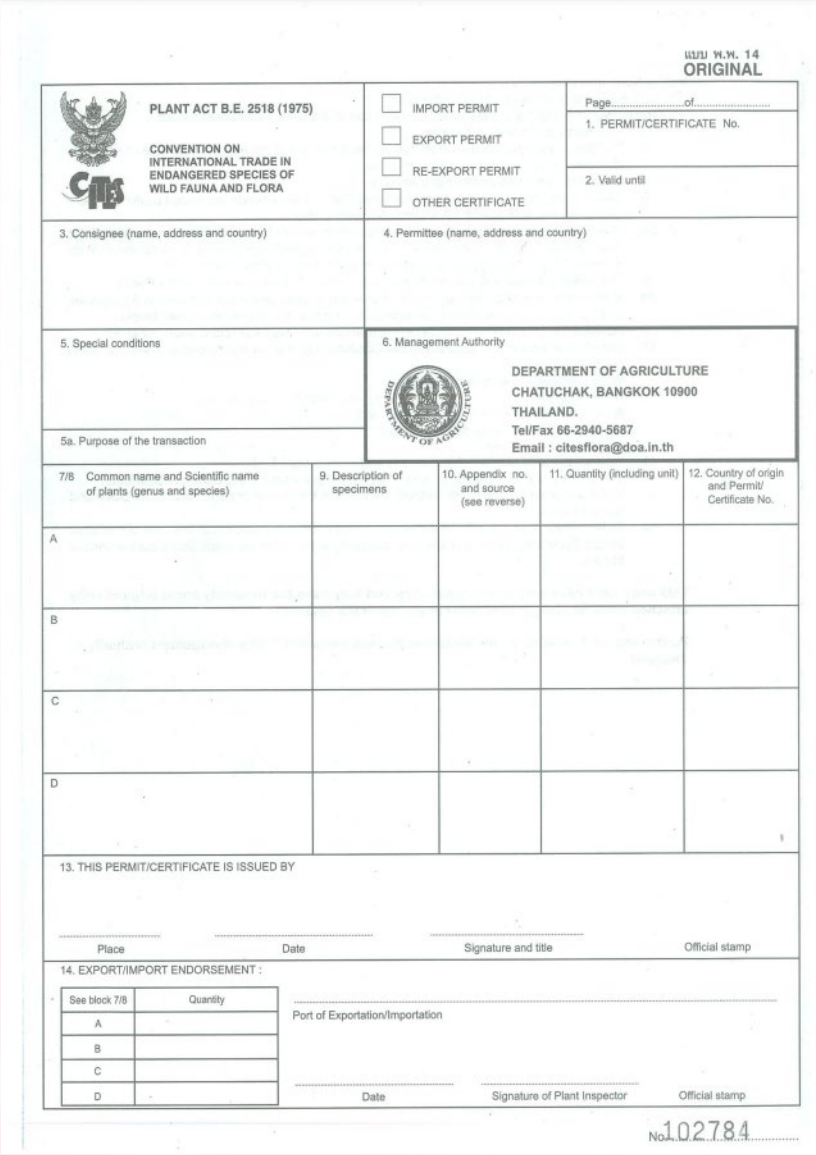

แบบ พ.ห. 14
ORIGINAL

PLANT ACT B.E. 2518 (1975)

CONVENTION ON INTERNATIONAL TRADE IN ENDANGERED SPECIES OF WILD FAUNA AND FLORA

CITES

☐ IMPORT PERMIT
☐ EXPORT PERMIT
☐ RE-EXPORT PERMIT
☐ OTHER CERTIFICATE

Page.....of.....
1. PERMIT/CERTIFICATE No.
2. Valid until

3. Consignee (name, address and country)

4. Permittee (name, address and country)

5. Special conditions

5a. Purpose of the transaction

6. Management Authority

DEPARTMENT OF AGRICULTURE
CHATUCHAK, BANGKOK 10900
THAILAND.
Tel/Fax 66-2940-5687
Email : citesflora@doa.in.th

7/8 Common name and Scientific name of plants (genus and species)	9. Description of specimens	10. Appendix no. and source (see reverse)	11. Quantity (including unit)	12. Country of origin and Permit/ Certificate No.
A				
B				
C				
D				

13. THIS PERMIT/CERTIFICATE IS ISSUED BY

Place | Date | Signature and title | Official stamp

14. EXPORT/IMPORT ENDORSEMENT :

See block 7/8	Quantity
A	
B	
C	
D	

Port of Exportation/Importation

Date | Signature of Plant Inspector | Official stamp

No. 102784

▲ แบบหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

การตรวจพืชเพื่อออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

2. การขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และแปลงปลูกไม้กฤษณา

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดไว้ว่า ผู้ใดมีความประสงค์เพาะขยายพันธุ์เทียมพืชอนุรักษ์เพื่อการค้า ต้องขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กับกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นการควบคุมแหล่งที่มาของพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้าว่าไม่ได้มีการนำมาจากธรรมชาติ และเพื่อให้แน่ใจว่าการทำการค้าพืชอนุรักษ์นั้นจะไม่ส่งผลกระทบกับประชากรในธรรมชาติเพื่อไม่ให้อยู่ในสถานะสูญพันธุ์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการขึ้นทะเบียนและต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์เพื่อการค้า จำนวน 39 ฉบับ และออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา จำนวน 18 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนพืชอนุรักษ์
จำแนกตามประเภทพืชอนุรักษ์ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563–กันยายน 2564)

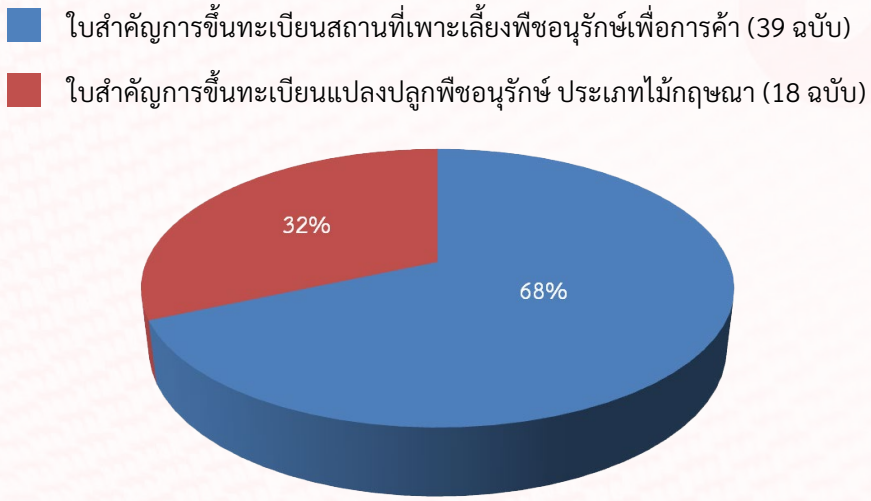

3. การตรวจสอบติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์

เพื่อให้การควบคุม กำกับดูแล ติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์ที่มีการส่งออก เป็นการตรวจสอบชนิดพืชอนุรักษ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนว่าถูกต้องตรงตามที่ได้รับการขึ้นทะเบียน และเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการขยายพันธุ์เทียม และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และยังเป็นการศึกษาศักยภาพในการขยายพันธุ์เทียมพืชอนุรักษ์เพื่อการส่งออก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดำเนินการออกตรวจสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน จำนวน 18 แห่ง พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ได้มีการแก้ไขและประกาศใช้พระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เหตุที่มีการแก้ไขพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2526 ซึ่งเจตนารมณ์ของอนุสัญญาไซเตส มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองพืชป่าและสัตว์ป่ามิให้สูญพันธุ์ มุ่งเน้นที่การควบคุมการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้ระบบหนังสืออนุญาตในการควบคุม กำกับ ดูแลการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานอนุสัญญาไซเตสด้านพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ จึงได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวกับพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส ประกอบด้วยมาตรา 3 มาตรา 29 ทวิ มาตรา 29 ตรี มาตรา 29 จัตวา มาตรา 39 ตรี และมาตรา 61 ทวิ

▲ แปลงปลูกไม้กฤษณาที่ขึ้นทะเบียน และผลิตภัณฑ์ไม้กฤษณาที่นำมาขออนุญาตส่งออก

▲ สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ประเภทกล้วยไม้ที่ขึ้นทะเบียน และลักษณะกล้วยไม้ที่นำมาขออนุญาตส่งออก

▲ การตรวจสอบติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์

สรุปผลการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

สนองพระราชดำริโดย สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ความเป็นมา

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ให้ความร่วมมือกับกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการสนองงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 มาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งมีเป้าหมายให้ประชาชนชาวไทยเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากร ให้รู้จักหวงแหน และรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ซึ่งมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความหลากหลายทรัพยากรพันธุกรรมพืชในประเทศ ให้ความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางพันธุกรรมพืช โดยเก็บรักษาไว้ในรูปแบบของตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อการอ้างอิงและฐานข้อมูลพรรณไม้ไว้ ณ พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (Bangkok herbarium: BK) สังกัด กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และ

พิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยมีการดูแล รักษา และการจัดเก็บข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถสืบค้นสำหรับการศึกษาในด้านอนุกรมวิธานพืช หรือเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนางานวิจัยด้านพืช รวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งงานพิพิธภัณฑ์พืชนี้ ตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. เห็นว่าเป็นงานที่สำคัญต่อการขยายผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นสื่อกลางที่เข้าถึงประชาชนทั่วไปได้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจด้านพืช สามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาและพัฒนางานวิจัยในด้านอนุกรมวิธานและต่อยอดพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพพืช รวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มจำนวนข้อมูลในระบบฐานข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้เพื่อการอ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ กรมวิชาการเกษตร

2. เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรมพืช

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

โทร 02 940 5628 โทรสาร 02 940 5628 ต่อ 102

งบประมาณในการดำเนินงาน

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

ผลการดำเนินงาน

กรอบการสร้างจิตสำนึก

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

1. งานด้านฐานข้อมูลพันธุกรรมพืช

พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินภารกิจในการจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ ที่มาจากการศึกษาวิจัยด้านความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชของนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยทั้งภายในและภายนอกกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธาน และเพื่อการอ้างอิง สืบค้น หรือพัฒนางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านพืช ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินการรับตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงใหม่ พร้อมทั้งตรวจสอบ ทบทวนความถูกต้องของชื่อวิทยาศาสตร์ รายละเอียดของตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงเดิม รวมทั้งบันทึกภาพ และปรับปรุงฐานข้อมูล เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงานและการเผยแพร่ พร้อมทั้งได้บันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงในโปรแกรม BRAHMS (Botanical Research and Herbarium Management System) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่นำมาใช้จัดการฐานข้อมูลพรรณไม้สำหรับงานวิจัยด้านพฤกษศาสตร์และการจัดการพิพิธภัณฑ์พืช (Herbarium) ในระดับสากล ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถสืบค้นรวมถึงแก้ไขปรับปรุงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพพืชต่อไป ดังนี้

1.1) ลงทะเบียนและบันทึกข้อมูลพรรณไม้เพื่อการอ้างอิงใหม่ในระบบฐานข้อมูล จำนวน 989 หมายเลข

1.2) ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และบันทึกข้อมูลพรรณไม้เพื่อการอ้างอิงในระบบฐานข้อมูล จำนวน 4,000 หมายเลข

1.3) บันทึกภาพพรรณไม้เพื่อการอ้างอิงในระบบฐานข้อมูล จำนวน 5,496 หมายเลข

2. การเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรมพืช

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ด้านพรรณพืช โดยการจัดทำกระดานข่าว งานวิจัยใช้ได้จริง : พืชสมุนไพร พืชอาหาร ลงในเว็ปไซต์ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ในหัวข้อพรรณไม้ที่น่าสนใจ เพื่อให้ความรู้ ด้านพรรณไม้การใช้ประโยชน์ที่เป็นข้อมูลจากการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความตระหนักคิด ในการใช้ทรัพยากรพืชพรรณอย่างรู้คุณค่าและมีขอบเขต เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป จำนวน 48 รายการ

ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

1. ได้ข้อมูลของตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงใหม่และปรับปรุงในฐานข้อมูลพรรณไม้แห้งพิพิธภัณฑ์กรุงเทพ ในโปรแกรม BRAHMS ดังนี้

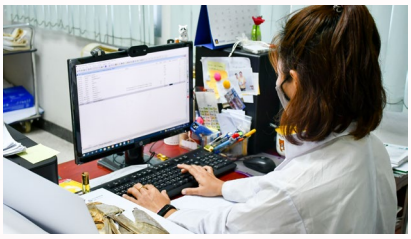

1.1) ลงทะเบียนและบันทึกข้อมูลพรรณไม้เพื่อการอ้างอิงใหม่ในระบบฐานข้อมูล จำนวน 989 หมายเลข

1.2) ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และบันทึกข้อมูลพรรณไม้เพื่อการอ้างอิงในระบบฐานข้อมูล จำนวน 4,000 หมายเลข

1.3) บันทึกภาพพรรณไม้เพื่อการอ้างอิงในระบบฐานข้อมูล จำนวน 5,496 หมายเลข

2. ได้เผยแพร่องค์ความรู้และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่อการอนุรักษ์ ทางกระดานข่าวพรรณไม้ “งานวิจัย ใช้ได้จริง : พืชสมุนไพร พืชอาหาร” ของพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ และทางเว็ปไซด์สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จำนวน 48 เรื่อง

ปัญหาและอุปสรรค

–

สรุปผลการดำเนินงานวิจัยสิ้นสุด
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

แผนงานวิจัยและพัฒนาการคุ้มครองและบริหารจัดการความหลากหลายด้านพืชตามกฎหมาย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยภายใต้แผนงานวิจัยและพัฒนาการคุ้มครองและบริหารจัดการความหลากหลายด้านพืชตามกฎหมาย ดำเนินการระหว่าง ปี พ.ศ. 2559–2564 ประกอบด้วย 3 โครงการ โดยมีผลการศึกษาในปี พ.ศ. 2563–2564 จำนวน 3 โครงการ ดังนี้ 1) โครงการวิจัยและพัฒนาการควบคุมการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน พบว่า ปรงสระบุรี กูดต้นฮาลาบาลา กล้วยไม้รองเท้านารีสกุล *paphiopedilum* ชนิดคางกบคอแดง คางกบและสุขะกุล สกุลเขากวางอ่อนชนิดผีเสือชมพูและผีเสื้อน้อย ช้างกระ เข็มชมพู และชมพูพิศมร มีความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์มากที่สุด การศึกษาสถานการณ์การค้าพืชอวบน้ำพบมีการค้ากลุ่มกระบองเพชรมากที่สุด การพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบที่ใช้ในการกำกับดูแลการค้าพืชอนุรักษ์ได้เป็นร่างประกาศและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำเข้าส่งออกพืชอนุรักษ์ และพืชลูกผสมของพืชอนุรักษ์ รวม 2 ฉบับ และได้ร่างประกาศที่เกี่ยวข้องกับการเพาะขยายพันธุ์เทียมการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงและแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ จำนวน 3 ฉบับ การวิจัยเพื่อหาแนวทางการอยู่รอดของพลับพลึงธารในสภาพธรรมชาติและสภาพปลูกเลี้ยง พบว่า ในสภาพธรรมชาติพลับพลึงธารมีวงจรชีวิต 3 ปี ธาตุอาหารที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพลับพลึงธารในสภาพปลูกเลี้ยง พบว่า ปลูกพลับพลึงธารในวัสดุปลูกปุ๋ยหมักเติมอากาศ : ดินบก : ทราย (อัตราส่วน 1:1:1) ร่วมกับการให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 4 ครั้งต่อวัน ครั้งละ 15 นาที เฉลี่ยรอบวันเท่ากับ 2,744 ppm มีการเจริญเติบโตของจำนวนราก ความยาวราก น้ำหนักราก น้ำหนักใบ น้ำหนักหัว น้ำหนักสด น้ำหนักแห้ง และเปอร์เซ็นต์การรอดชีวิตสูงสุด และผลการขยายพันธุ์โดยใช้การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชในระบบอาหารเหลวแบบจมชั่วคราว (TIBs) พบว่า ปริมาณน้ำตาล ความเข้มข้นของ BA และ NAA มีผลต่ออัตราการงอกของหน่อใหม่ โดยหลังจากเลี้ยงนาน 6 เดือน มีอัตราการงอกของหน่อใหม่มากที่สุด คือ 19 ชิ้นต่อหัว 2) โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์ทั้งสิ้น 118 ลักษณะ กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี 104 ลักษณะ ว่านสี่ทิศ 54 ลักษณะ หม้อข้าวหม้อแกงลิง 159 ลักษณะ อ้อยักษ์ 34 ลักษณะ หญ้ารูซี่ 21 ลักษณะ อะโวคาโด 58 ลักษณะ อินทผลัม 33 ลักษณะ เดป 40 ลักษณะ มันฝรั่ง 41 ลักษณะ ชมพู่ 40 ลักษณะ และหม่อน 57 ลักษณะ การศึกษาพฤติกรรมและลักษณะสำคัญของการจัดหาและใช้เมล็ดพันธุ์พืชของเกษตรกร พบว่าพฤติกรรมในใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนขยายพันธุ์

ของเกษตรกรใช้พืชที่เป็นพันธุ์ลูกผสมและใช้เมล็ดพันธุ์ในการขยายพันธุ์ เช่น ข้าวโพด พริก แตงกวา มะเขือเทศ ดาวเรือง การสร้างชุมชนต้นแบบเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ชุมชนบ้านน้อยพัฒนา ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พัฒนาข้าวโพดพื้นเมืองลูกผสม และชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก อำเภอเมือง จังหวัดหวัดปราจีนบุรี ร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาลั่นทมพันธุ์ชมพู รูปแบบและจัดทำแนวทางดำเนินการคัดค้านการแสวงหาผลประโยชน์ในพันธุ์พืชของไทยโดยมิชอบในต่างประเทศ ได้ประเด็นการคัดค้านการขอจดทะเบียนพันธุ์พืช และการเพิกถอน และการบันทึกข้อมูลลักษณะพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 กลุ่มพืชไร่ จำนวน 22 ชนิด 3) โครงการวิจัยและพัฒนาตรวจวิเคราะห์ลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับความคุ้มครองเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์และเกษตรกรกรณีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้านพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยา และลักษณะประจำพันธุ์ของพืชที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ จำนวน 9 ชนิด ได้แก่ อ้อย ถั่วเหลือง ฝ้าย มะม่วง มะปราง ขนุน ลิ้นจี่ แตงกวาและแตงร้าน และไม้ดอกสกุลขมิ้น นำมาวิเคราะห์ความหลากหลายทางพันธุกรรมในระดับดีเอ็นเอ

1. โครงการวิจัยและพัฒนาการควบคุมการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีการค้าพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตสอันดับต้นๆ ของโลก และอนุสัญญาฯ กำหนดไว้ว่าการออกหนังสืออนุญาตส่งออกจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชากรของชนิดนั้นในธรรมชาติ โดยต้องประเมินความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ก่อนออกหนังสืออนุญาตส่งออก ต้องมีกฎหมายภายในประเทศที่มีประสิทธิภาพในบังคับใช้ตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ จึงดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาการควบคุมการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยศึกษาวิจัยสถานภาพความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ของพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายที่ใช้ดำเนินงานตามอนุสัญญาไซเตสด้านพืช และศึกษาวิธีการเพาะขยายพันธุ์และปลูกเลี้ยงพลับพลึงธารพืชที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ดำเนินงานวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 ถึงธันวาคม 2564 ผลการประเมินสถานภาพพืช พบว่าปรงสระบุรี กูดต้นฮาลาบาลา กล้วยไม้รองเท้านารีสกุล *Paphiopedilum* ชนิดคางกบคอแดง คางกบและสุขะกุล สกุลเขากวางอ่อนชนิดผีเสื้อชมพูและผีเสื้อน้อย ช้างกระ เข็มชมพู และชมพูพิศมรมีความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์มากที่สุด เนื่องจากถูกลักลอบทำการค้า ถิ่นที่อยู่ถูกทำลาย จำนวนประชากรในธรรมชาติพบน้อย เจริญเติบโตช้า และส่วนใหญ่เป็นพืชเฉพาะถิ่น จึงควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการออกหนังสืออนุญาต ผลการศึกษาสถานการณ์การค้าพืชอวบน้ำพบมีการค้ากลุ่มกระบองเพชรมากที่สุด และพบมีการนำเข้ามาไม่ถูกต้องทางไปรษณีย์ ส่วนปัญหาการตรวจปล่อยกล้วยไม้พบมากที่เป็นจุดผ่านแดนและจุดผ่อนปรน เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการนำเข้านำออกกล้วยไม้ ส่วนผลการพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบที่ใช้ในการกำกับดูแลการค้าพืชอนุรักษ์ได้เป็นร่างประกาศและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำเข้าส่งออกพืชอนุรักษ์ และพืชลูกผสมของพืชอนุรักษ์ รวม 2 ฉบับ และได้ร่างประกาศที่เกี่ยวข้องกับการเพาะขยายพันธุ์เทียมการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงและแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ จำนวน 3 ฉบับ และพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะภาคเกษตรกร ผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงควรให้ความรู้เพิ่มเติมและเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์

เข็มชมพู (*Ascocentrum semiteretifolium*)

เข็มแสด (*Ascocentrum miniatum*)

เข็มม่วง (*Ascocentrum ampullaceum*)

เข็มแดง (*Ascocentrum curvifolium*)

▲ ลักษณะของกล้วยไม้สกุลเข็ม (*Ascocentrum* Schltr. ex J. J. Sm.) ชนิดต่างๆ และนิเวศวิทยาในแหล่งกระจายพันธุ์

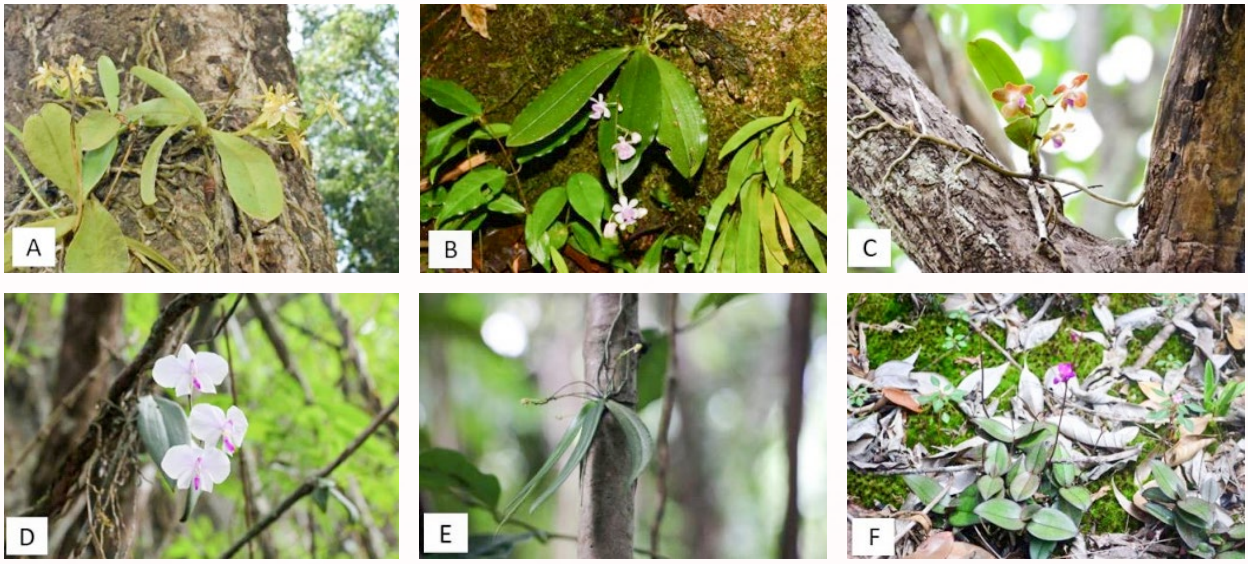

▲ ลักษณะของกล้วยไม้สกุลเขากวางอ่อน (*Phalaenopsis* Blume.) และนิเวศวิทยาในแหล่ง กระจายพันธุ์ **A.** เขากวางอ่อน (*Phal. cornu–cervi*) **B.** ตากาฉ่อ (*Phal. deliciosum*) **C.** เอื้องลิ้นกระบือ (*Phal. hygrochila*) **D.** ผีเสื้อชมพู (*Phal. lowii*) **E.** ผีเสื้อน้อย (*Phal. parishii*) **F.** ม้าวิ่ง (*Phal. pulcerrima*)

ผลการวิจัยเพื่อหาแนวทางการอยู่รอดของพลับพลึงธารในสภาพธรรมชาติและสภาพปลูกเลี้ยง พบว่า ในสภาพธรรมชาติพลับพลึงธารมีวงจรชีวิต 3 ปี มี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ช่วงการเจริญเติบโตทางใบและราก พฤษภาคมถึงกันยายน ระยะที่ 2 พัฒนาดอก พฤศจิกายนถึงธันวาคม และระยะที่ 3 ระยะพักตัวเพื่อพัฒนาหัวที่เป็นลำต้นใต้ดิน มกราคมถึงเมษายน และพบว่าพลับพลึงธารไม่สามารถเจริญเติบโตได้ครบวงจรชีวิตในสภาพปลูกเลี้ยงในเรือนเพาะชำ ส่วนผลการศึกษาธาตุอาหารที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพลับพลึงธารในสภาพปลูกเลี้ยง พบว่า ปลูกพลับพลึงธารในวัสดุปลูก ปุ๋ยหมักเติมอากาศ : ดินบก : ทราย (อัตราส่วน 1:1:1) ร่วมกับการให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 4 ครั้งต่อวัน ครั้งละ 15 นาที เฉลี่ยรอบวันเท่ากับ 2,744 ppm มีการเจริญเติบโตของจำนวนราก ความยาวราก น้ำหนักราก น้ำหนักใบ น้ำหนักหัว น้ำหนักสด น้ำหนักแห้ง และเปอร์เซ็นต์การรอดชีวิตสูงสุด และผลการขยายพันธุ์โดยใช้การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชในระบบอาหารเหลวแบบจมชั่วคราว (TIBs) พบว่า ปริมาณน้ำตาล ความเข้มข้นของ BA และ NAA มีผลต่ออัตราการงอกของหน่อใหม่ โดยหลังจากเลี้ยงนาน 6 เดือน มีอัตราการงอกของหน่อใหม่มากที่สุด คือ 19 ชิ้นต่อหัว พบว่าเนื้อเยื่อที่เลี้ยงในสูตรอาหารเหลว MS ร่วมกับ BA 6 มิลลิกรัมต่อลิตร NAA 0.1 มิลลิกรัมต่อลิตร และน้ำตาล 60 กรัมต่อลิตร ให้อาหารนาน 2 นาที จำนวน 48 ครั้งต่อวัน และที่เลี้ยงในอาหารเหลวสูตร MS ที่เติม NAA 0.1 มิลลิกรัมต่อลิตรและเติมน้ำตาล 30 กรัมต่อลิตร มีจำนวนรากและความยาวรากเฉลี่ยมากที่สุดคือ 5.8 รากต่อหัว และ 9.3 เซนติเมตร ตามลำดับ ดังนั้น การอนุรักษ์และคุ้มครองพืชที่ใกล้สูญพันธุ์นอกจากใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเก็บจากธรรมชาติและการค้าแล้ว ควรมีการส่งเสริมให้มีการเพาะขยายพันธุ์เพิ่มปริมาณนอกถิ่นที่อยู่เพื่อให้การใช้ประโยชน์เกิดความยั่งยืน

2. โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืช ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชนี้ กำหนดขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ในภาพรวมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานทั้งระบบของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาวิจัยทั้งในเชิงการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ การเตรียมความพร้อมเบื้องต้นรองรับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและป้องกันบรรเทาผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นกับเกษตรกรเพื่อรับมือกับสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การสร้างชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชน และการคุ้มครองเชิงปกป้องในทรัพยากรพันธุกรรมพืชของไทยจากการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบของต่างชาติ เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ใช้วิธีสำรวจและลงพื้นที่เก็บข้อมูล รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็น แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่าการศึกษาเพื่อจัดทำหลักเกณฑ์การตรวจสอบพันธุ์พืช ใช้แนวทางของอนุสัญญายูพอฟ (International Union for the Protection of New Varieties of Plant, UPOV) ร่วมกับการศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืช ร่างหลักเกณฑ์ที่จัดทำขึ้นผ่านการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา จนได้หลักเกณฑ์ฯ ที่สามารถใช้ในการจำแนกความแตกต่างระหว่างพันธุ์ โดยกล้วยไม้สกุลซิมบิเดียมมีลักษณะที่จะใช้ตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์ทั้งสิ้น 118 ลักษณะ กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี 104 ลักษณะ ว่านสี่ทิศ 54 ลักษณะ หม้อข้าวหม้อแกงลิง 159 ลักษณะ อ้อยักษ์ 34 ลักษณะ หญ้ารูซี่ 21 ลักษณะ อะโวคาโด 58 ลักษณะ อินทผลัม 33 ลักษณะ เดป 40 ลักษณะ มันฝรั่ง 41 ลักษณะ ชมพู่ 40 ลักษณะ และหม่อน 57 ลักษณะ หลักเกณฑ์การตรวจสอบพันธุ์พืชทั้ง 12 ฉบับ จะนำไปประกาศเป็นประกาศและระเบียบกรมวิชาการเกษตรสำหรับการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

การศึกษาพฤติกรรมและลักษณะสำคัญของการจัดหาและใช้เมล็ดพันธุ์พืชของเกษตรกร พบว่าพฤติกรรมในใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนขยายพันธุ์ของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน โดยพืชที่เป็นพันธุ์ลูกผสม และใช้เมล็ดพันธุ์ในการขยายพันธุ์ เช่น ข้าวโพด พริก แตงกวา มะเขือเทศ ดาวเรือง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อในฤดูถัดไป แต่จะซื้อเมล็ดพันธุ์ใหม่ เนื่องจากพันธุ์ลูกผสมมักจะไม่ผลิตเมล็ดพันธุ์ที่สามารถปลูกในครั้งต่อไปและผลผลิตไม่มีคุณภาพ สำหรับพืชที่เป็นพันธุ์แท้ หรือพันธุ์ผสมเปิด เช่น ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วเขียว เกษตรกรไม่นิยมเก็บเนื่องจากสามารถซื้อเมล็ดพันธุ์ได้ในราคาถูก และสะดวกหาซื้อได้ง่าย แต่ก็มีบางส่วนที่เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อในฤดูถัดไป เนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่าย ในส่วนของพืชที่ใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ไม่ใช่เมล็ดพันธุ์ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย กล้วยไม้สกุลหวาย พฤติกรรมการเก็บส่วนขยายพันธุ์ไว้ปลูกต่อมีหลายรูปแบบทั้งการเก็บส่วนขยายพันธุ์ไว้ปลูกเอง ซื้อส่วนขยายพันธุ์จากร้านค้า หรือได้รับแจกจากหน่วยงานภาครัฐ ขึ้นอยู่กับความสะดวกของเกษตรกร

การศึกษาและสร้างชุมชนต้นแบบเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ชุมชนบ้านน้อยพัฒนา ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ร่วมกันพัฒนาข้าวโพดพื้นเมืองลูกผสมระหว่างพันธุ์เทียนกะเหรี่ยง เมล็ดสีครีมปนสีเหลือง ซึ่งเมื่อต้มแล้วมีความเหนียวนุ่ม ผสมกับพันธุ์เทียนเย้า เมล็ดสีม่วงเมื่อต้มแล้วมีความหวาน โดยคัดเลือกตามวิธีการคัดเลือกหมู่แบบประยุกต์ (modifield mass selection) จำนวน 4 รุ่น ได้ข้าวโพดเทียนพื้นเมืองพันธุ์ลูกผสมที่เมล็ดมี 3 สี คือ สีครีม เหลือง ม่วง เมื่อต้มสุกแล้วมีความเหนียว นุ่ม และรสหวาน ตั้งชื่อว่า “เทียนบ้านไร่” ส่วนชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก อำเภอเมือง จังหวัดหวัดปราจีนบุรี ร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาลั่นทมพันธุ์ชมพูปราจีน โดยเพาะเมล็ดลั่นทมพันธุ์พื้นเมืองชื่อพันธุ์ชาร์ล็อตแอบเบิด นำไปปลูกร่วมกับพันธุ์พื้นเมืองอื่นๆ ประมาณ 200 พันธุ์ เพื่อปล่อยให้ผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ ทำการคัดเลือกต้นลั่นทม ได้ต้นที่มีลักษณะดี จำนวน 1 ต้น ดอกสีชมพูเข้ม มีแถบลายชมพูอ่อน สีสันสวยงาม มีลักษณะแตกต่างจากพันธุ์ชาร์ล็อทแอบเบิร์ดซึ่งเป็นต้นแม่ จึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า “ชมพูปราจีน” ทั้ง 2 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านน้อยพัฒนา และชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก มีคุณสมบัติเป็นชุมชนตามที่กฎหมายกำหนด อยู่ระหว่างเตรียมการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนและจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นต่อไป ซึ่งจะสามารถยื่นจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นได้ในปี พ.ศ. 2565

▲ ข้าวโพดเทียนพื้นเมือง พันธุ์ลูกผสมพันธุ์ เทียนบ้านไร่

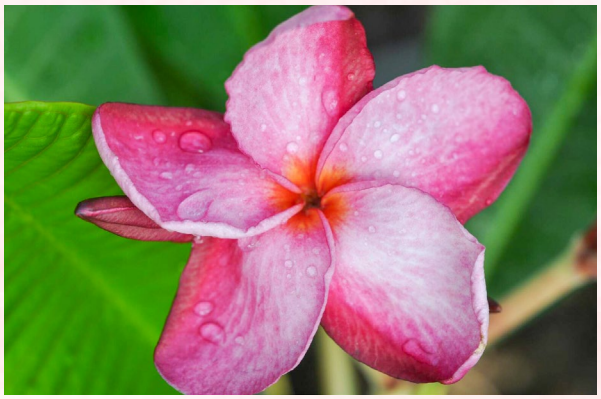

▲ ลั่นทมพันธุ์ ชมพูปราจีน

การศึกษาแนวทางดำเนินการคัดค้านการจดทะเบียนพันธุ์พืชของไทยโดยมิชอบในต่างประเทศ และจัดทำฐานข้อมูลพันธุ์อ้างอิงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและจัดทำแนวทางดำเนินการคัดค้านการแสวงหาผลประโยชน์ในพันธุ์พืชของไทยโดยมิชอบในต่างประเทศ และจัดทำต้นแบบฐานข้อมูลเพื่อใช้อ้างอิงในการปกป้องทรัพยากรพันธุกรรมพืชของไทย โดยการศึกษากฎหมายด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ในประเด็นการคัดค้านการขอจดทะเบียนพันธุ์พืช และการเพิกถอน และการบันทึกข้อมูลลักษณะพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 เพื่อจัดทำต้นแบบฐานข้อมูลพันธุ์พืชเพื่อใช้อ้างอิง จากการศึกษา พบว่า กฎหมายด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดประเด็นแต่มีขั้นตอนที่ให้คัดค้านได้ กฎหมายด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของประเทศญี่ปุ่นไม่กำหนดประเด็นการคัดค้านแต่ให้เพิกถอนได้หากพบว่า พันธุ์พืชที่ได้รับการจดทะเบียนนั้นไม่มีความใหม่ ความแตกต่าง ความสม่ำเสมอ ความคงตัว และผู้ทรงสิทธิ์ไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนตามกฎหมาย กฎหมายด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของสหภาพยุโรปให้คัดค้านได้ในประเด็นที่พบว่าพันธุ์พืชที่ยื่นขอจดทะเบียนนั้นไม่มีความใหม่ ความแตกต่าง ความสม่ำเสมอ ความคงตัว ผู้ทรงสิทธิ์ไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนตามกฎหมาย และการตั้งชื่อพันธุ์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ จึงได้จัดทำเอกสารแนวทางดำเนินการคัดค้านการจดทะเบียนพันธุ์พืชของไทยโดยมิชอบในต่างประเทศ และได้รูปแบบการบันทึกข้อมูลพันธุ์พืชในลักษณะประจำพันธุ์และภาพถ่ายของพันธุ์พืชที่ใช้เป็นการค้า พันธุ์พื้นเมืองทั่วไป พันธุ์ป่า กลุ่มพืชไร่ จำนวน 10 ชนิด กลุ่มพืชไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 9 ชนิด และพืชสมุนไพร 3 ชนิด เพื่อจัดทำต้นแบบฐานข้อมูลในรูปแบบไมโครซอฟท์เอ็กซ์เซลซึ่งผู้มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสามารถทำได้ เพื่อใช้อ้างอิงในการปกป้องทรัพยากรพันธุกรรมพืชของไทย

3. โครงการวิจัยและพัฒนาตรวจวิเคราะห์ลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับความคุ้มครองเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์และเกษตรกรกรณีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้านพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยและพัฒนาตรวจวิเคราะห์ลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับความคุ้มครองเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์และเกษตรกรกรณีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้านพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาตรวจวิเคราะห์ลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพและในระดับดีเอ็นเอของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 สำหรับปกป้อง คุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาด้านพืช ดำเนินงานวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2562 จนถึง เดือนมีนาคม 2564 โดยการสำรวจและเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยา และลักษณะประจำพันธุ์ของพืชที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ จำนวน 9 ชนิด ได้แก่ อ้อย ถั่วเหลือง ฝ้าย มะม่วง มะปราง ขนุน ลิ้นจี่ แตงกวาและแตงร้าน และไม้ดอกสกุลขมิ้น นำมาวิเคราะห์ความหลากหลายทางพันธุกรรมในระดับดีเอ็นเอ ได้ข้อมูลดังนี้ คือ อ้อย 12 พันธุ์ ได้แก่ สุพรรณบุรี 72 ขอนแก่น 3 ทีพีเจ03–452 ที พีเจ04–713 ทีพีเจ04–768 ทองภูมิ 1 ทองภูมิ 2 ทองภูมิ 3 ทองภูมิ 4 ทองภูมิ 5 และ เอสอาร์เอส 2000–5–14 จากการศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยา จำนวน 48 ลักษณะ พบว่ามีลักษณะทางสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพรวม 15 ลักษณะ คือ ลักษณะทางคุณภาพ จำนวน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะข้อ : ขนที่ตา และ ลักษณะแผ่นใบ : ลักษณะขอบใบแบบฟันเลื่อย และลักษณะทางคุณภาพเทียม จำนวน 13 ลักษณะ ได้แก่ สีของใบในทรงพุ่ม สีปล้องเมื่อถูกแดด สีปล้องเมื่อไม่ถูกแดด รูปร่างปล้อง ภาพตัดขวางของปล้อง รูปร่างของตา ตำแหน่งขนที่ตา การกระจายของขนบนกาบใบ รูปร่างลิ้นใบ รูปร่างหูใบด้านใน รูปร่างหูใบด้านนอก รูปร่างคอใบ และสีของคอใบ การตรวจจำแนกความแตกต่างทางพันธุกรรมของพันธุ์อ้อยได้ด้วยการใช้เครื่องหมายโมเลกุลกลุ่ม SSR ในตัวอย่างอ้อยที่ทำการศึกษาทั้งหมด 162 พันธุ์ พบว่าไม่มีตัวอย่างใดมีพันธุกรรมซ้ำกัน ถั่วเหลือง จำนวน 3 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์เชียงใหม่ 5 เชียงใหม่ 6 และ

▲ อ้อยพันธุ์ ทองภูมิ 5

อ้อยพันธุ์ ทีพีเจ 03-452

เชียงใหม่ 84–2 โดยบันทึกลักษณะทางสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพ 14 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการเจริญเติบโตของลำต้น จำนวนใบย่อย รูปร่างใบย่อย ความหนาแน่นของขนที่ใบ สีขน รูปแบบขนที่ใบ สีของกลีบดอก สีฝักแก่ จำนวนเมล็ดต่อฝัก สีเปลือกเมล็ด สีขั้วเมล็ด เยื่อติดขั้วเมล็ด ความมันของเปลือกเมล็ด และขนาดเมล็ด พบว่า มีลักษณะทางสัณฐานวิทยาในบางลักษณะที่แตกต่างกัน คือ ลักษณะการเติบโตของลำต้น สีขั้วเมล็ด ส่วนลักษณะอื่นคล้ายกัน ซึ่งผลการศึกษาทางสัณฐานวิทยามีความสอดคล้องกับความแตกต่างทางพันธุกรรมในระดับดีเอ็นเอ ด้วยการใช้เครื่องหมายโมเลกุลกลุ่ม ISSR ร่วมกับเทคนิค TouchDown PCR ในตัวอย่างถั่วเหลืองที่ทำการศึกษาทั้งหมด 29 พันธุ์ พบว่าไม่มีตัวอย่างใดมีพันธุกรรมซ้ำกัน โดยทั้ง 3 พันธุ์ใหม่มีพันธุกรรมที่ใกล้ชิดกันมากถึงระดับ 0.96 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโครงสร้างทางพันธุกรรมพบว่าพันธุ์เชียงใหม่ 5 มีลักษณะพันธุกรรมที่เป็นพันธุ์แท้ที่มีโครงสร้างทางพันธุกรรมเดียว และอาจเป็นตัวแทนของพันธุกรรมการต้านทานโรคราสนิมของถั่วเหลือง ในขณะที่อีก 2 พันธุ์มีลักษณะของพันธุ์ผสม โดยมีองค์ประกอบโครงสร้างทางพันธุกรรมเหมือนกันแต่มีสัดส่วนต่างกัน ทำให้มีคุณลักษณะเด่นประจำพันธุ์ที่ต่างกัน ฝ้าย จำนวน 2 พันธุ์ ได้แก่ ฝ้ายพันธุ์ 84–4 และ ฝ้ายพันธุ์ 85–6 วิเคราะห์

ฝ้ายพันธุ์ 84-4

ลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพที่ใช้จำแนกลักษณะประจำพันธุ์ ได้ 16 ลักษณะ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพ (Qualitative characteristic : QL) จำนวน 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) การปรากฏต่อมน้ำต่อยที่ท้องหรือหลังใบ 2) การปรากฏต่อมพิษบนเส้นใบ 3) การปรากฏสีที่โคนกลีบดอกด้านใน 4) การปรากฏปุยติดเมล็ด และ 5) การหลุดร่วงของปุย และ ลักษณะสัณฐานวิทยาทางคุณภาพเทียม (Pseudo–Qualitative characteristic : PQ) จำนวน 11 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะทรงพุ่ม 2) สีของลำต้น 3) รูปร่างใบ 4) สีใบ 5) การยกของแผ่นใบบริเวณจักใบ 6) สีกลีบดอก 7) สีอับเรณู 8) สีเรณู 9) รูปทรงของผล 10) สีของปุยติดเมล็ด และ 11) สีของปุยฝ้าย พบว่ามีเพียง 4 ลักษณะที่ใช้จำแนกฝ้ายทั้ง 2 พันธุ์ ได้แก่ 1) การปรากฏสีที่โคนกลีบดอกด้านใน

2) การปรากฏสีที่โคนกลีบดอกด้านใน 3) สีของปุยติดเมล็ด และ 4) สีของปุยฝ้าย แต่จากการศึกษาเพิ่มเติมตามหลักอนุกรมวิธานพืช พบว่าสามารถใช้สัณฐานวิทยาทางคุณภาพเทียม (Pseudo–Qualitative characteristic : PQ) ที่ปรากฏในพืช เพื่อใช้ในการช่วยจำแนกความแตกต่างระหว่างฝ้ายทั้ง 2 พันธุ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ 1) ความลึกของแฉกใบ 2) ชนิดขนที่ปรากฏบนท้องหรือหลังใบ และ 3) ตำแหน่งต่อมน้ำต้อยที่ท้องหรือหลังใบ และจากข้อมูลการวิเคราะห์ความหลากหลายทางพันธุกรรมด้วยวิธี CTAB และวิธีประยุกต์ทดสอบวิเคราะห์ความแตกต่างทางพันธุกรรมด้วยวิธี ISSR–Touchdown PCR พบว่าฝ้ายทั้ง 2 พันธุ์ ที่ได้จดทะเบียนคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่นี้ มีความใกล้ชิดกันทางพันธุกรรม มะม่วงและมะปรางได้ข้อมูลลักษณะทางสัณฐานวิทยาของมะม่วง 1 พันธุ์ คือ มะม่วงพันธุ์ทองคำ จำนวน 10 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะเปลือกต้น การแตกกิ่ง การจัดเรียงตัวของใบ สีใบอ่อน ความยาวใบ ความกว้างใบ รูปร่างใบ ลักษณะของปลายใบ สีใบแก่ และรูปร่างผล ข้อมูลลักษณะสัณฐานวิทยาของมะปราง 2 พันธุ์ คือ มะปรางพันธุ์เจ้าเนื้อทอง 1 และ มะปรางพันธุ์เจ้าเนื้อทอง 2 จำนวน 10 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะการเจริญเติบโตของทรงต้น สีเปลือกต้น ผิวเปลือกต้น ความยาวใบ ความกว้างใบ รูปร่างใบ ความมันของแผ่นใบ จำนวนครั้งที่ออกดอกภายใน 1 ปี ความกว้างผลและความยาวผล วิเคราะห์ความหลากหลายทางพันธุกรรม โดยใช้เครื่องหมาย ISSR ได้ข้อมูลของมะม่วง จำนวน 94 พันธุ์ และ มะปราง จำนวน 21 พันธุ์ พบว่ามีความใกล้ชิดกันทางพันธุกรรมมาก ลิ้นจี่และขนุน ได้แก่ ลิ้นจี่พันธุ์ป้าชิด ลิ้นจี่พันธุ์ป้าอี๊ด ขนุนพันธุ์เพชรดำรง และ ขนุนพันธุ์เพชรจริยา จากผลการศึกษาลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพที่ใช้จำแนกลักษณะประจำพันธุ์ลิ้นจี่ ทั้ง 2 พันธุ์ มีจำนวน 23 ลักษณะ พบว่ามีลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพที่ใกล้เคียงกัน แต่จากการศึกษาเพิ่มเติมตามหลักอนุกรมวิธานพืช สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างลิ้นจี่ทั้ง 2 พันธุ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่

▲ มะม่วงพันธุ์ ทองคำ

▲ มะปรางพันธุ์ เจ้าเนื้อทอง 1

▲ ลิ้นจี่พันธุ์ ป้าชิด

▲ ลิ้นจี่พันธุ์ ป้าอี๊ด

1) สิ่งปกคลุมบนกิ่งอ่อน และ 2) ลักษณะช่อดอก และเมื่อพิจารณาข้อมูลจากลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพร่วมกับข้อมูลการวิเคราะห์ทางความหลากหลายทางพันธุกรรม พบว่าลิ้นจี่ ทั้ง 2 พันธุ์ มีความใกล้เคียงทางพันธุกรรม จึงทำให้มีลักษณะประจำพันธุ์ที่ต่างกันเล็กน้อย ส่วนการศึกษาสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพของขนุนพันธุ์เพชรดำรงและพันธุ์เพชรจริยา จำนวน 28 ลักษณะ พบว่าสามารถใช้ลักษณะสัณฐาน ช่วยจำแนกความแตกต่างระหว่างขนุนทั้ง 2 พันธุ์ ได้เบื้องต้น ได้แก่ 1) ลักษณะทรงพุ่ม 2) ลักษณะของปลายใบ 3) รูปร่างผล และ 4) รูปร่างของยวง และเมื่อพิจารณาข้อมูลจากลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพร่วมกับข้อมูลการวิเคราะห์ทางความหลากหลายทางพันธุกรรม พบว่าขนุนทั้ง 2 พันธุ์ มีความแตกต่างทางพันธุกรรมอย่างชัดเจน แตงกวา

▲ ขนุนพันธุ์ เพชรจริยา

และแตงร้าน ได้ข้อมูลลักษณะทางสัณฐานวิทยาของแตงกวา จำนวน 21 พันธุ์ แตงร้าน จำนวน 3 พันธุ์ ดังนี้ ลักษณะการเติบโตของลำต้น สีของลำต้น ฐานใบ คลื่นที่ขอบใบ หยักซี่ฟันที่ขอบใบ การปรากฏของเพศดอก รูปร่างผล รูปร่างบริเวณใกล้ขั้วผล และรูปร่างผลด้านปลาย วิเคราะห์ความหลากหลายทางพันธุกรรม โดยการตรวจลายพิมพ์ดีเอ็นเอด้วยการวิเคราะห์ดีเอ็นเอโดยใช้เครื่องหมาย ISSR ได้ข้อมูลของแตงกวาและแตงร้าน จำนวน 47 หมายเลข พบว่ามีความใกล้ชิดกันทางพันธุกรรมมาก

▲ แตงกวาและแตงร้าน

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่จำนวน 13 พันธุ์ ได้แก่ 1. อาร์ ที พิงค์ โคโรเนชั่น 2. อาร์ ที โกลเด็น เรน 3. อาร์ ที มาเจสตี้ โคโรเนชั่น 4. อาร์ ที ไทย การ์เนท 5. อาร์ ที เกรท เรน 6. อาร์ ที สวีท เมมโมรี่ 7. ซีเอ็มยู สวีทโรซี่ 8. ซีเอ็มยู ทับทิมสยาม 9. ซีเอ็มยู มณีสยาม 10. เกรท คิง 11. ออร่า เชียงใหม่ เพิล 12. บิวตี้ พรินซ์เซ็ส และ 13. พิมพ์ใจ พบว่า ลักษณะสัณฐานวิทยาเชิงคุณภาพที่ใช้ในการจำแนกพืชในสกุลไม้ดอกสกุลขมิ้น มี 15 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะสิ่งปกคลุมผิวใบ รูปร่างใบ ความยาวช่อดอก รูปร่างกลีบดอก ลักษณะผิวกลีบดอก รูปร่างหัวสะสมอาหาร จงอยหรือเดือยที่โคนอับเรณู ความยาวรังไข่ รูปร่างกลีบเลี้ยง รูปร่างและสิ่งปกคลุมผิวกลีบปาก รูปร่างและสีใบประดับบน รูปร่างและสีใบประดับล่าง สีดอก รูปทรงช่อดอก และตำแหน่งการออกดอก

เมื่อตรวจจำแนกความแตกต่างทางพันธุกรรมของไม้ดอกสกุลขมิ้น โดยการใช้เครื่องหมายโมเลกุลกลุ่ม ISSR ร่วมกับเทคนิค TouchDown PCR และจัดกลุ่มแบบ UPGMA พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดมีความใกล้ชิดทางพันธุกรรมในระดับปานกลาง ซึ่งถูกจัดอยู่ใน cluster E และ D โดยพันธุ์ที่มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุดในระดับ 97 เปอร์เซ็นต์ มี 3 พันธุ์ ได้แก่ พิมพ์ใจ อาร์ ที มาเจสตี้ โคโรเนชั่น และ ซีเอ็มยู สวีทโรซี่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยา เนื่องจากทั้ง 3 พันธุ์ มีใบประดับบนสีชมพูอมแดงและมีดอกสีเหลืองเหมือนกัน

การประชุมและการฝึกอบรม

การประชุม

ประชุมคณะอนุกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า ครั้งที่ 1/2563

เมื่อวันอังคารที่ 15 ธันวาคม 2563 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จัดประชุมคณะอนุกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า ครั้งที่ 1/2563 ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น 2 อาคารศูนย์ปฏิบัติการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพมหานคร โดยมี นายพิเชษฐ์ วิริยะพาหะ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม และนายอนันต์ อักษรศรี ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมเพื่อรับฟังผลการดำเนินงานด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า และพิจารณา (ร่าง) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ในทางการค้า พร้อมรับทราบการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ประชุมคณะอนุกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ครั้งที่ 1/2563

เมื่อวันอังคารที่ 15 ธันวาคม 2563 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จัดประชุมคณะอนุกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ครั้งที่ 1/2563 ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น 2 อาคารศูนย์ปฏิบัติการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพมหานคร โดยมี นายอนันต์ อักษรศรี ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม โดยในการประชุมได้รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ และพิจารณาเสนอชนิดพืชที่พันธุ์พืชใหม่สามารถขอรับความคุ้มครอง จำนวน 8 รายการ คือ ถั่วลิสง กะเพรา บัวบก โกโก้ กล้วยไม้สกุลซิมบิเดียมและลูกผสม หอมแดง เห็ดร่างแหกระโปรงสั้นสีขาว และพืชสกุลแคนนาบิส

ประชุมคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2564

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 11 มีนาคม 2564 กรมวิชาการเกษตร โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จัดประชุมคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2564 ณ ห้องประชุม 123 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร โดยมี นายทองเปลว กองจันทร์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม นายสมบัติ ตงเต๊า รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ และนางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมเพื่อพิจารณาคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณีของชุมชนมะปรางพันธุ์หวานทองประมูลนครนายก และพิจารณากำหนดชนิดพืชที่พันธุ์พืชใหม่สามารถขอรับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จำนวน 7 รายการ ได้แก่ ถั่วลิสง กะเพรา บัวบก โกโก้และลูกผสม กล้วยไม้สกุลซิมบิเดียมและลูกผสม หอมแดง และพืชสกุลแคนนาบิส

ประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช (ค.ส.) ครั้งที่ 1/2564

เมื่อวันอังคารที่ 13 กรกฎาคม 2564 กรมวิชาการเกษตร โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จัดประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช (ค.ส.) ครั้งที่ 1/2564 ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในระบบ Application Zoom โดยมี นายจงรัก วัชรินทร์รัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ เป็นประธานกรรมการ นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นกรรมการและเลขานุการ และกรรมการ 4 ท่าน ได้แก่ ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้แทนกรมป่าไม้ และผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีผู้เข้าร่วมการประชุม ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักนิติการ และเจ้าหน้าที่สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช การจัดประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และข้อบังคับที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ และพิจารณาแผนการดำเนินงานสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิฯ

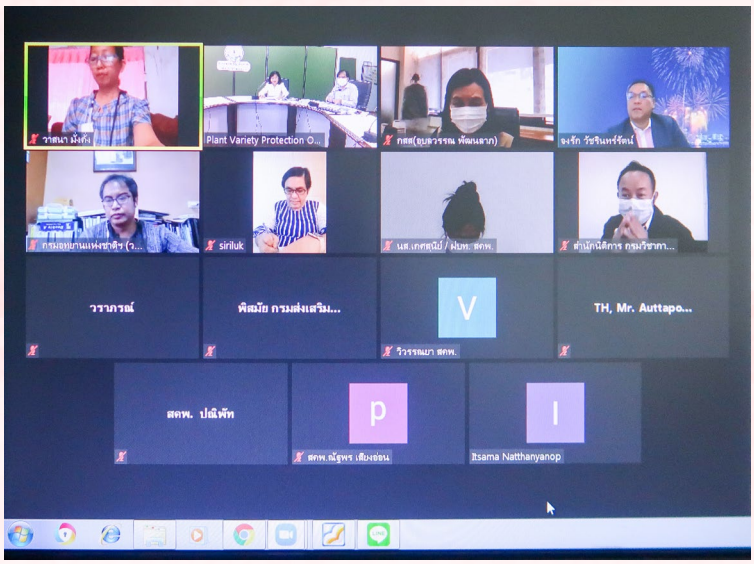

ประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2564

เมื่อวันอังคารที่ 28 กันยายน 2564 กรมวิชาการเกษตร โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2564 ณ ห้องประชุม 134 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Application Zoom โดยมี นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ นายสมบัติ ตงเต๊า รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร เป็นกรรมการและเลขานุการ นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นผู้ช่วยเลขานุการ และคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมเพื่อพิจารณาแผนปฏิบัติการระยะยาวของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ปี 2561–2565 แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และ (ร่าง) ประกาศ คณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เรื่อง แนวทางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ....

การประชุมเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ เพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็นต่อรายละเอียดวาระในการประชุมคณะกรรมการบริหารอนุสัญญาไซเตส ครั้งที่ 73 (73th Meeting of CITES Standing Committee) และการประชุมคณะกรรมการด้านพืชอนุสัญญาไซเตส ครั้งที่ 25 (25th Meeting of Plant Committee)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ZOOM) จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

– ครั้งที่ 1 วันที่ 27 เมษายน 2564 มีผู้เข้าร่วมประชุม 17 ราย

– ครั้งที่ 2 วันที่ 20 พฤษภาคม 2564 มีผู้เข้าร่วมประชุม 21 ราย

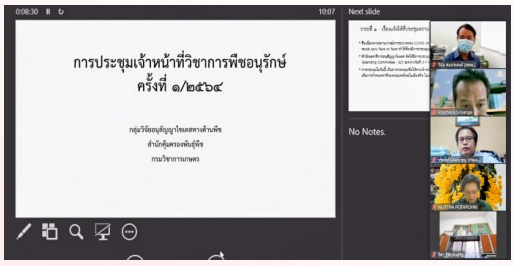

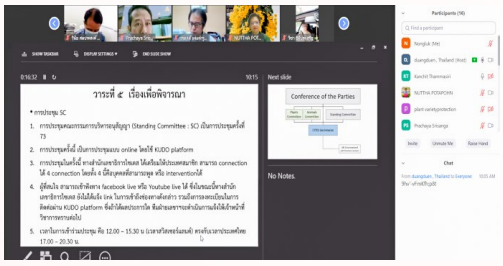

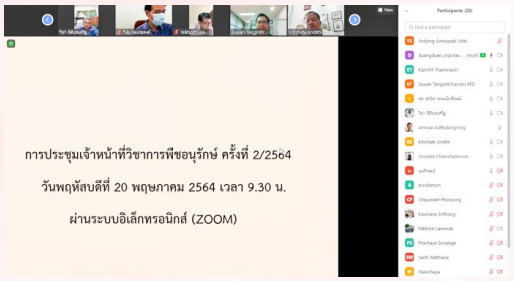

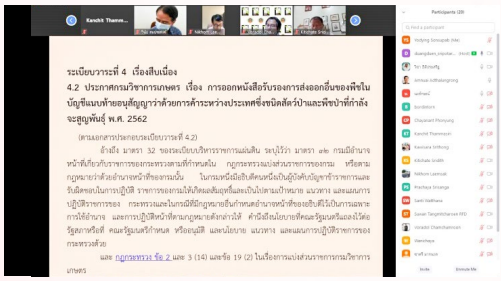

การประชุมคณะทำงานรับฟังความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อดำเนินการจัดทำร่างหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยง ณ จุดเดียว ครั้งที่ 1/2564

เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564 ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ZOOM)

การฝึกอบรม

การจัดฝึกอบรมหลักสูตรความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

เมื่อวันที่ 1–4 ธันวาคม 2563 นายอนันต์ อักษรศรี ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นประธานการจัดฝึกอบรมหลักสูตรความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ณ จังหวัดพิจิตร อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และอยุธยา โดยการจัดฝึกอบรมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ชุมชน เกษตรกร หน่วยงานในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกในชุมชนได้แสดงความคิดเห็น รับทราบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และเพื่อสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่าและพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ให้ชุมชนช่วยกันอนุรักษ์ พัฒนา และรักษาพันธุ์พืชพื้นเมืองในชุมชนให้คงอยู่สืบไป ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมประกอบด้วย เกษตรกร ผู้แทนในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

การฝึกอบรม การจำแนกพืชอนุรักษ์และการปฏิบัติงานภายใต้อนุสัญญาไซเตสด้านพืช

สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และความสามารถของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ.2518 ในการตรวจสอบเพื่อจำแนกชนิดพืชอนุรักษ์และการปฏิบัติงานภายใต้อนุสัญญาไซเตสด้านพืชได้อย่างถูกต้อง มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 30 ราย เมื่อวันที่ 24–25 มีนาคม 2564 ณ ห้องประชุม กสิน ชั้น 3 พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร

งานความร่วมมือระหว่างประเทศและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ปี พ.ศ. 2563 สำนักคุ้มครองพันธุ์ ได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศและหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งจัดเป็นการเข้าร่วมการประชุมและศึกษาดูงาน ดังนี้

การประชุม

❖ **การประชุมคณะกรรมการบริหารอนุสัญญาไซเตส ครั้งที่ 73 (73th Meeting of CITES Standing Committee)** ระหว่างวันที่ 4–7 พฤษภาคม 2564เวลา ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (KUDO Platform) ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช และนางยอดหญิง สอนสุภาพ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

❖ **การประชุมคณะทำงานอาเซียนด้านอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์และการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่า (ASEAN Working Group on the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora and Wildlife Enforcement : AWG–CITES and WE) ครั้งที่ 16** ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2564 ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Zoom) ผู้เข้าร่วมประชุม นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช นายบดินทร สอนสุภาพ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ และนายวิชัย อัยกูล นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

❖ **การประชุมคณะกรรมการด้านพืชอนุสัญญาไซเตส ครั้งที่ 25 (25th Meeting of Plant Committee)** ระหว่าง วันที่ 2–5 มิถุนายน ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (KUDO Platform) ผู้เข้าร่วมประชุม นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช นางสาวรักชณา สารภิรม นักวิชาการเกษตรชำนาญการ และนายวิชัย อัยกูล นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

❖ **การประชุมเชิงปฏิบัติการ Virtual Workshop on the Development and Implementation of Demand Reduction Strategies to Combat Illegal Trade in CITES–listed Species** ระหว่างวันที่ 14–15 กรกฎาคม 2564 ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Zoom) ผู้เข้าร่วมประชุม นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช นายบดินทร สอนสุภาพ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ และนายวิชัย อัยกูล นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

ภาคผนวก

กระเจียวส้ม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Curcuma roscoeana* Wall.

วงศ์ : ZINGIBERACEAE

ไม้ล้มลุก สูง 75–80 เซนติเมตร ใบรูปใบหอกแกมรูปไข่ โคนสอบเรียวกลมหรือเว้าตื้น ช่อดอกออกที่ปลายยอด ใบประดับ สีส้มอมน้ำตาล รูปไข่กลับ แต่ละใบประดับ มี 2–4 ดอก ดอกสีครีม หลอดกลีบ กลีบปากมีปื้นสีเหลือง รูปรีกว้าง แผ่นเกสรเพศผู้ที่เป็นหมันรูปคล้ายสี่เหลี่ยม อับเรณูไม่มีเดือย สันอับเรณูกลม ขนาดเล็กสีเหลืองใส

รูปภาพ : นายวิชัย อัยกูล

ภาคผนวก 1 รายชื่อพืชที่รัฐมนตรีประกาศให้พันธุ์พืชใหม่สามารถขอจดทะเบียนคุ้มครองได้ จำนวน 100 รายการ

กลุ่มพืช	ชนิด
กลุ่มพืชไร่ (20)	ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ปาล์มน้ำมัน สับปะรด ฝ้าย งา อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง หญ้าแฝก หญ้าเนเปียร์ ไผ่ หญ้ารูซี่ อ้อยักษ์ พืชสกุลแคนนาบิส ถั่วลิสง พืชสกุลหญ้านวลน้อย พืชสกุลยาสูบ พืชสกุลฝ้าย
กลุ่มพืชผัก (24)	มะเขือเทศ พริก ถั่วฝักยาว มะเขือ บวบเหลี่ยม ฟักทอง ฟัก/แฟง มะระ ถั่วแขก ผักกาดหอม ผักกาดกวางตุ้ง ผักบุ้ง แตงกวา/แตงร้าน ผักคะน้า แตงโม แตงเทศผิวเรียบ/ลายนูน กระเจี๊ยบเขียว กะหล่ำปลี ผักกาดหัว มันเทศ มันฝรั่ง กระเพรา บัวบก หอมแดง
กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ (26)	โป๊ยเซียน หยก บัว แก้วกาญจนา ลั่นทม ชวนชม บอนสี กล้วยไม้สกุลฟาแลนนอปซีส กล้วยไม้สกุลแคทลียา กล้วยไม้สกุลแวนด้า กล้วยไม้สกุลหวาย กล้วยไม้สกุลซิมบีเดียม กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี ไม้ดอกสกุลขมิ้น พืชสกุลบานชื่น พืชสกุลหน้าวัว พืชสกุลกุหลาบ พืชสกุลดาวเรือง เบญจมาศ พืชสกุลว่านสี่ทิศ พืชสกุลหม้อข้าวหม้อแกงลิง พืชสกุลลิ้นมังกร พืชสกุลยูโฟรเบีย พืชสกุลชายผ้าสีดา พืชสกุลเดป กล้วยไม้สกุลซิมบีเดียมและลูกผสม
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น (25)	ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง มะขาม มะนาวไทย กลุ่มมะปราง กล้วย ขนุน ทุเรียน มะละกอ ส้มโอ มะเฟือง น้อยหน่า ฝรั่ง ส้มเขียวหวาน เงาะ ยางพารา อะโวคาโด อินทผลัม พืชสกุลกาแฟ มะพร้าว ชมพู่ ส้มเช้งหม่อน โกโก้และลูกผสม
กลุ่มพืชให้เนื้อไม้ (4)	ยูคาลิปตัส สัก กระถินณรงค์ พืชให้เนื้อไม้ในสกุลอะเคเซีย
กลุ่มเห็ด (1)	เห็ดถั่งเช่าสีทอง

ภาคผนวก 2 ขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

1. การยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่
   - ผู้ขอเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เรียบร้อยตามแบบ คพ.1 คพ.1/1 คพ. 1/2 และ คพ.1/3
   - ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

2. การตรวจสอบเอกสารคำขอเบื้องต้น
   - พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนให้ครบถ้วนและถูกต้อง ตามที่กฎหมายกำหนด

   ↔ - หากไม่ครบถ้วน / ไม่ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ผู้ขอดำเนินการแก้ไข / เพิ่มเติม

3. การพิจารณาคำขอและแผนการปลูกทดสอบ
   - คณะทำงานตรวจสอบภาคสนามที่กรมวิชาการเกษตรแต่งตั้งพิจารณาข้อมูลพันธุ์พืชที่มาประวัติพันธุ์กรรมวิธีการปรับปรุงพันธุ์ ลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้น และกำหนดพันธุ์ปลูกเปรียบเทียบ และแผนการปลูกทดลอบ (DUS Test)

   ↔ - พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ขอทราบและดำเนินการ

4. การตรวจสอบคุณสมบัติของพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียน
   - ผู้ขอดำเนินการปลูกทดสอบ (DUS Test) ตามที่คณะทำงานฯ กำหนด หรือหน่วยงานที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดเป็นผู้ดำเนินการปลูกทดสอบ
   - คณะทำงานฯ ลงพื้นที่ตรวจและประเมินผลการปลูกตรวจสอบ
   - พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานผลการปลูกตรวจสอบ (DUS Report) เสนออธิบดีกรมวิชาการเกษตร

5. การพิจารณารายงานผลการตรวจสอบ
   - พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานผลการปลูกตรวจสอบ (DUS Report) เสนอ หากเห็นว่าถูกต้องอธิบดีจะมีคำสั่งให้ประกาศโฆษณาคำขอฯ
   - ผู้ขอชำระค่าใช้จ่ายในการประกาศโฆษณา อัตรา 500 บาทต่อคำขอ

6. การประกาศโฆษณาคำขอ 90 วัน ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอ และเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร

   - มีผู้คัดค้าน → เข้าสู่กระบวนการคัดค้าน
   - ไม่มีผู้คัดค้าน →

7. การรับจดทะเบียน
   - อธิบดีพิจารณาโดยตลอดและเห็นว่าไม่มีเหตุขัดข้อง จึงมีคำสั่งให้รับจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืช

8. การชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือสำคัญฯ
   - พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอชำระค่าธรรมเนียมในอัตรา 500 บาทต่อฉบับ

9. การรับหนังสือสำคัญฯ และชำระค่าธรรมเนียมสำหรับการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่
   - พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอมารับหนังสือฯ และชำระค่าธรรมเนียมรายปี อัตราปีละ 1,000 บาทต่อพันธุ์

ภาคผนวก 3 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
1	แก้วกาญจนา	สุมาลี
2	ข้าว	ซีพีไรซ์888
3	ข้าวโพด	เอ็นเค 106
4	ข้าวโพด	เอ็นเค 8257
5	ข้าวโพด	เอ็นเค 6275
6	ข้าวโพด	50071
7	ข้าวโพด	50072
8	ข้าวโพด	50073
9	ข้าวโพด	50074
10	ข้าวโพด	50077
11	ข้าวโพด	50088
12	ข้าวโพด	50089
13	ข้าวโพด	50090
14	ข้าวโพด	50093
15	แตงกวา	สมาย
16	แตงกวา	ครีม
17	แตงกวา	ราเมธ99
18	แตงกวา	หอมใบเตย
19	แตงเทศลายนูน	ออเร้น สวีท 939
20	แตงเทศลายนูน	อะโรมา 6536
21	แตงเทศลายนูน	แอนนา 6024
22	แตงโม	เทสตี้ 1827
23	แตงโม	บิ๊กสวีท 6515
24	แตงโม	บิ๊กสวีท 1777
25	แตงโม	บิ๊กสวีท 1752
26	แตงโม	ซี 473
27	แตงโม	ซี 474
28	แตงโม	ทีโออาร์ 480
29	แตงโม	ทีโออาร์ 481
30	แตงโม	ทีโออาร์ 484
31	แตงร้าน	บิ๊กกรีนพลัส
32	ถั่วฝักยาว	วายบี12379
33	ถั่วฝักยาว	วายบี12380
34	ถั่วฝักยาว	วายบี12381
35	ฟักทอง	ทองล้านนา 8
36	ฟักทอง	ทองล้านนา 11
37	ฟักทอง	ทองล้านนา 15
38	ฟักทอง	ทองล้านนา 16
39	มะเขือเทศ	ทีโอเอ็ม 8433
40	มะเขือเทศ	ทีโอเอ็ม 6152
41	มะเขือเทศ	ทีโอเอ็ม 6024
42	มะเขือเทศ	ทีโอเอ็ม 6099
43	มะเขือเทศ	ทีโอเอ็ม 3018
44	มะเขือเทศ	เชอรี่แพร์

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
45	มะเขือเทศ	เชอรี่พลัม
46	มะเขือเทศ	ออเร้นจ์โทเมท
47	มะระ	เอช 245
48	มะระ	เอช 246
49	มะระ	เอช 247
50	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี ฮันนี่มูน
51	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี เชอร์รี่ เรด
52	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี พิงค์ จูลว์
53	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี มารูน ฮาร์ท
54	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี ปอปปี้ พิ้งค์
55	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี คาร์ไมน์ รูปี้
56	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี อพอลโล
57	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี เอ็นชานเทรช
58	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี ดีฟลี่ พิงค์
59	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี วันัส
60	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี พิ้งค์ เมจิก
61	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี สตาร์ไลท์
62	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี เอ็มเมอรัลด์
63	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี การ์เน็ต
64	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี ฟลามิงโก

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
65	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี พิ้งค์นีออน
66	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี สวีทฮาร์ท
67	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี พิ้งค์ แอนเจิล
68	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี แฟรี่
69	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี เจด ดราก้อน
70	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวัสดี แบล็คเพิร์ล
71	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ไจดี เรด
72	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ไจดี ออเรนจ์
73	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ไจดี คอรัล
74	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ไจดี มาเจนต้า
75	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ไจดี ไวท์
76	ยูคาลิปตัส	พีที 83
77	ยูคาลิปตัส	พีที 142
78	ยูคาลิปตัส	พีที 192
79	ยูคาลิปตัส	พีที 197
80	ยูคาลิปตัส	พีที 198
81	ยูคาลิปตัส	พีที 205
82	ยูคาลิปตัส	พีที 224
83	ยูคาลิปตัส	พีที 291

ภาคผนวก 4 ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต

1. บรรลุนิติภาวะ
2. ภูมิลำเนาในประเทศไทย
3. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ไม่เคยถูกเพิกถอนหนังสืออนุญาต
5. ไม่เคยต้องโทษตามมาตรา 66

เอกสารหลักฐานประกอบคำขออนุญาต (ค.พ. 9)

1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นๆ ที่ทางราชการออกให้
2. สำเนาทะเบียนบ้าน
3. แผนที่แสดงที่ตั้งสถานประกอบการ
4. บัญชีแสดงรายการ (ค.พ. 10)
5. โครงการ เอกสารรายละเอียด
6. ข้อเสนอเกี่ยวกับการแบ่งปันผลประโยชน์
7. หนังสือมอบอำนาจ กรณีมอบอำนาจ ยื่นคำขออนุญาต

ภาคผนวก 5 ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้าตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

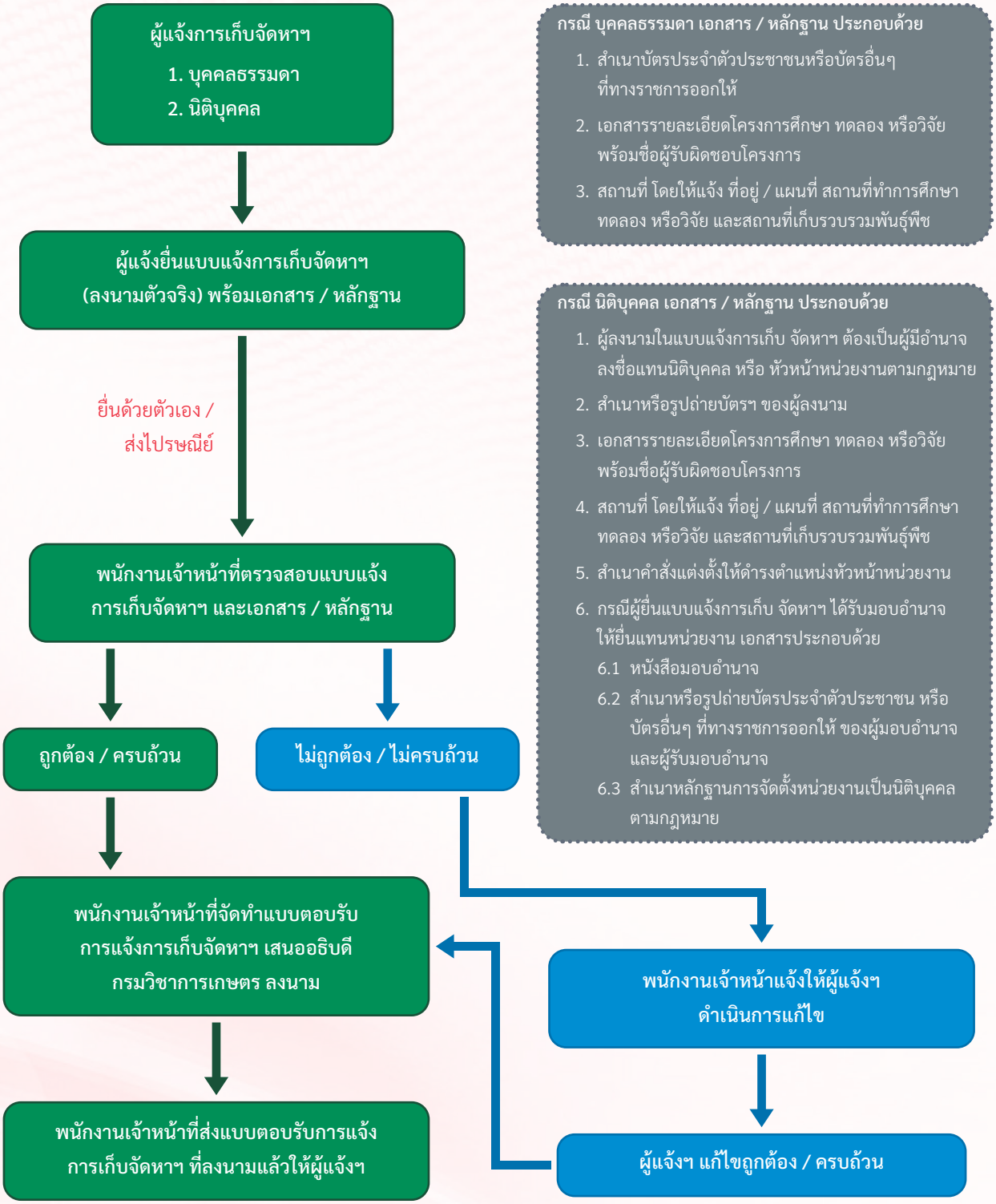

ภาคผนวก 6 ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

1. การยื่นคำขอ

- ผู้ขอยื่นคำขอตามแบบ ร.พ.1 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร หรือ ยื่นคำขอทางไปรษณีย์มาที่ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900

เอกสารที่ต้องเตรียม

1. คำขอ ร.พ.1 ที่กรอกข้อมูลและลงลายมือชื่อผู้ขอ
2. ข้อมูลที่มาของพันธุ์พืชที่จะขอขึ้นทะเบียน
   - 2.1 ชื่อพันธุ์
   - 2.2 แหล่งที่มา / ประวัติพันธุ์ / วิธีการปรับปรุงพันธุ์
   - 2.3 ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์
   - 2.4 ลักษณะอื่นๆ
   - 2.5 รูปภาพ ต้น ใบ ดอกและผล
3. เอกสาร/หลักฐานยืนยันตัวตนบุคคล / นิติบุคคล
4. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจ)

2. พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารและข้อมูลเบื้องต้นตามหลักวิชาการ

- กรณีข้าวจะขอความอนุเคราะห์กรมการข้าวพิจารณาข้อมูล
- กรณีเป็นพืชที่กฎหมายอื่นควบคุมอยู่จะประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรณีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ → พนักงานเจ้าหน้าที่ติดต่อผู้ยื่นคำขอ ให้ส่งข้อมูลเอกสารเพิ่มเติม

กรณีข้อมูลครบถ้วนและถูกต้อง →

3. การประกาศโฆษณา เพื่อแจ้งให้สาธารณชนทราบและเปิดโอกาสให้ทักท้วง

- ประกาศโฆษณาลงบน Website ของกรมวิชาการเกษตร และติดประกาศที่สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นเวลา 30 วัน

กรณีมีผู้ทักท้วง →

- พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งเรื่องคืนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ เพื่อนำไปทำความตกลงกับผู้ทักท้วง
- เมื่อมีการตกลงกันได้ จึงจะเข้าสู่กระบวนการต่อไป

กรณีไม่มีผู้ทักท้วงภายใน 30 วัน นับจากวันปิดประกาศ →

4. การชำระค่าธรรมเนียม

- พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอมาชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ (ร.พ.2) ในอัตราพันธุ์ละ 100 บาท

5. การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ (ร.พ.2)

- พนักงานเจ้าหน้าที่จัดพิมพ์หนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ เสนออธิบดีกรมวิชาการเกษตรลงนาม

6. การรับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ

- พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอมารับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ด้วยตัวเอง หรือจัดส่งให้ตามที่ร้องขอ

- **การไม่ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ**
  - อธิบดีจะไม่ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ หากมีข้อสรุปได้ว่าลักษณะต่างๆ ของพันธุ์พืชที่เสนอไม่ตรงกับข้อมูลที่นำเสนอ หรือคล้าย หรือเหมือนกับพันธุ์พืชที่กรมวิชาการเกษตรรับขึ้นทะเบียนไว้แล้ว
- **การเพิกถอนหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ**
  - อธิบดีมีสิทธิจะเพิกถอนหนังสือรับรองพันธุ์พืช ขึ้นทะเบียนฯ ถ้ามีการพิสูจน์ได้ในภายหลังว่าพันธุ์พืช ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนนั้น มีลักษณะที่ไม่ตรงกับข้อมูลที่นำเสนอ หรือตรงกับพันธุ์อื่นที่มีหลักฐานการขึ้นทะเบียนไว้ก่อนแล้ว

ภาคผนวก 7 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
1	กล้วยไม้ลกุลหวาย	ซากุระไวท์ นูวี่ (Sakura White Nuwiv)
2	กัญชง	อาร์พีเอฟ 5 (RPF 5)
3	กัญชง	อาร์พีเอฟ 6 (RPF 6)
4	กัญชง	อาร์พีเอฟ 7 (RPF 7)
5	กัญชง	อาร์พีเอฟ 8 (RPF 8)
6	กัญชา	อิสระ 01
7	กัญชา	หางกระรอกภูพานเอสที1
8	กัญชา	หางเสือสกลนครทีที1
9	กัญชา	ตะนาวศรีก้านขาวดับเบิลยูเอ1
10	กัญชา	ตะนาวศรีก้านแดงอาร์ดี1
11	ขนุน	ทองศรี
12	ข้าว	หอมชลสิทธิ์
13	ข้าว	หอมนาคา
14	ข้าว	น่าน 59
15	ข้าว	หอมชลสิทธิ์เอ (HCSA)
16	ข้าว	เจ้าหอมนิลเอ (JHNA)
17	ข้าว	เคยูที 1 (KUT1)
18	ข้าว	เคยูที 2 (KUT2)
19	ข้าว	เคยูที 5 (KUT5)
20	ข้าว	รวมใจ อาร์631
21	ข้าว	รวมใจ อาร์632
22	ข้าว	รวมใจ อาร์633
23	ข้าว	บือบ้าง 3 มช. (BB 3 CMU)
24	ข้าว	ปิอิซู 1 มช. (PIS 1 CMU)
25	ข้าว	แสง 5 มช. (KS 5 CMU)
26	ข้าว	มะจานู 69
27	ข้าว	อัลฮัมดุลิลลาฮ์ 4
28	ข้าว	นิลล้านนา
29	ข้าว	เบญจมุก 1 (Benjamook 1)
30	ข้าว	เบญจนิล 1 (Benjanil 1)
31	ข้าว	เบญจนิล 3 (Benjanil 3)
32	ข้าว	ฟูจิ มุราซากิ
33	ข้าว	ธัญญา6401
34	ข้าว	หอมจินดา

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
35	ข้าว	คิมหันต์
36	ข้าว	ซีพีไรซ์นินจา 1 (CPRICE NINJA 1)
37	ข้าว	ซีพีไรซ์ 15 (CPRICE 15)
38	ข้าว	ซีพีไรซ์ 16 (CPRICE 16)
39	ข้าว	ซีพีไรซ์ 20 (CPRICE 20)
40	ข้าว	เบญจนิล 60 (Benjanil 6)
41	จำปาดะ	สิงหลากรอบ
42	จำปาดะ	ยวงวิบูล
43	ทุเรียน	หลงพญา
44	ไทร	ไทร วว.๑ (Sai TISTR 1)
45	บอนสี	พรประเสริฐ
46	บัวดิน	เลิฟ เดสทินี
47	บัวบก	ศาลายา 1 (SALAYA 1)
48	ผักกาดหอม	สลัดสวยงาม
49	ฝรั่ง	พีพูล
50	ฝรั่ง	สวีทแพร์
51	พรหม (ลูกผสม)	พรหม วว.๑๓ (Phrom TISTR 13)
52	มะเขือเทศ	ทับทิมสารคาม
53	มะเขือเทศ	มณีสารคาม
54	มะเขือเทศ	โพดโพ
55	มะเขือเทศ	อีหล่า

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
56	มะเขือเทศ	แซบคัก
57	มะเขือเทศ	คักอีหลี
58	มะเขือเปาะ	เพชรล้านนา
59	มะนาว	แป้นพวงพังงา
60	มะม่วง	อาร์จี สยาม (RG Siam)
61	มะม่วง	วิเชียรประดิษฐ
62	มะม่วง	ขาวสาคร
63	มะระ	เมญ่า (Meya)
64	มันเทศ	เพชรน้ำผึ้ง
65	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	รอพ์ฟ เอธีนา (RoPF Athena)
66	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	รอพ์ฟ วีนัส (RoPF Venus)
67	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวีท ไฟร์เวิร์ค (Sweet Firework)
68	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สวีท โรมานซ์ (Sweet Romance)
69	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ แองเจิล (Star Angel)
70	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ แพสชั่น (Star Passion)
71	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ โรซี่ (Star Rosy)
72	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ ยูนิเวิร์ส (Star Universe)
73	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ พรินเซส (Star Princess)
74	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ ซาฟารี (Star Safari)

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
75	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ บิวตี้ (Star Beauty)
76	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ ดีไลท์ (Star Delight)
77	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	สตาร์ เพิร์ล (Star Pearl)
78	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ห้วยเจริญ (Huai charoen)
79	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ห้วยสำราญ (Huai samran)
80	ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ประกายดาว)	รอพ์ฟ ฮาร์ต (RoPF Heart)
81	ไม้ดอกสกุลจำปี	จำปีศรีมณฑา (Champisrimontha)
82	ไม้ดอกสกุล ซ่อนกลิ่น (มาลีรัตน์)	รอพ์ฟ บิวตี้ (RoPF Beauty)
83	ไม้ดอกสกุล ซ่อนกลิ่น (มาลีรัตน์)	รอพ์ฟ เชอรี่ (RoPF Cherry)
84	ไม้ดอกสกุล ซ่อนกลิ่น (มาลีรัตน์)	รอพ์ฟ เลิฟลี่ (RoPFLovely)
85	ไม้ดอกสกุล ซ่อนกลิ่น (มาลีรัตน์)	รอพ์ฟ สตาร์ (RoPF Star)
86	ยูคาลิปตัส	เค 148 (K 148)
87	ยูคาลิปตัส	เค 149 (K 149)
88	ยูคาลิปตัส	เค 152 (K 152)
89	ยูคาลิปตัส	เค 153 (K 153)
90	ยูคาลิปตัส	เค 155 (K 155)
91	ยูคาลิปตัส	เค 156 (K 156)
92	ลั่นทม	ทิพย์ลาวัณย์
93	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู โฮชิ (CMU Hoshi)
94	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู ลั๊คกี้ (CMU Lucky)
95	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู ออเร้นจไลน์ (CMU Orang lkne)
96	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู เรด ดราก้อน (CMU Red Dragon)
97	อัญชัน	ซี เอ็ม ยู หนู

ภาคผนวก 8 ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

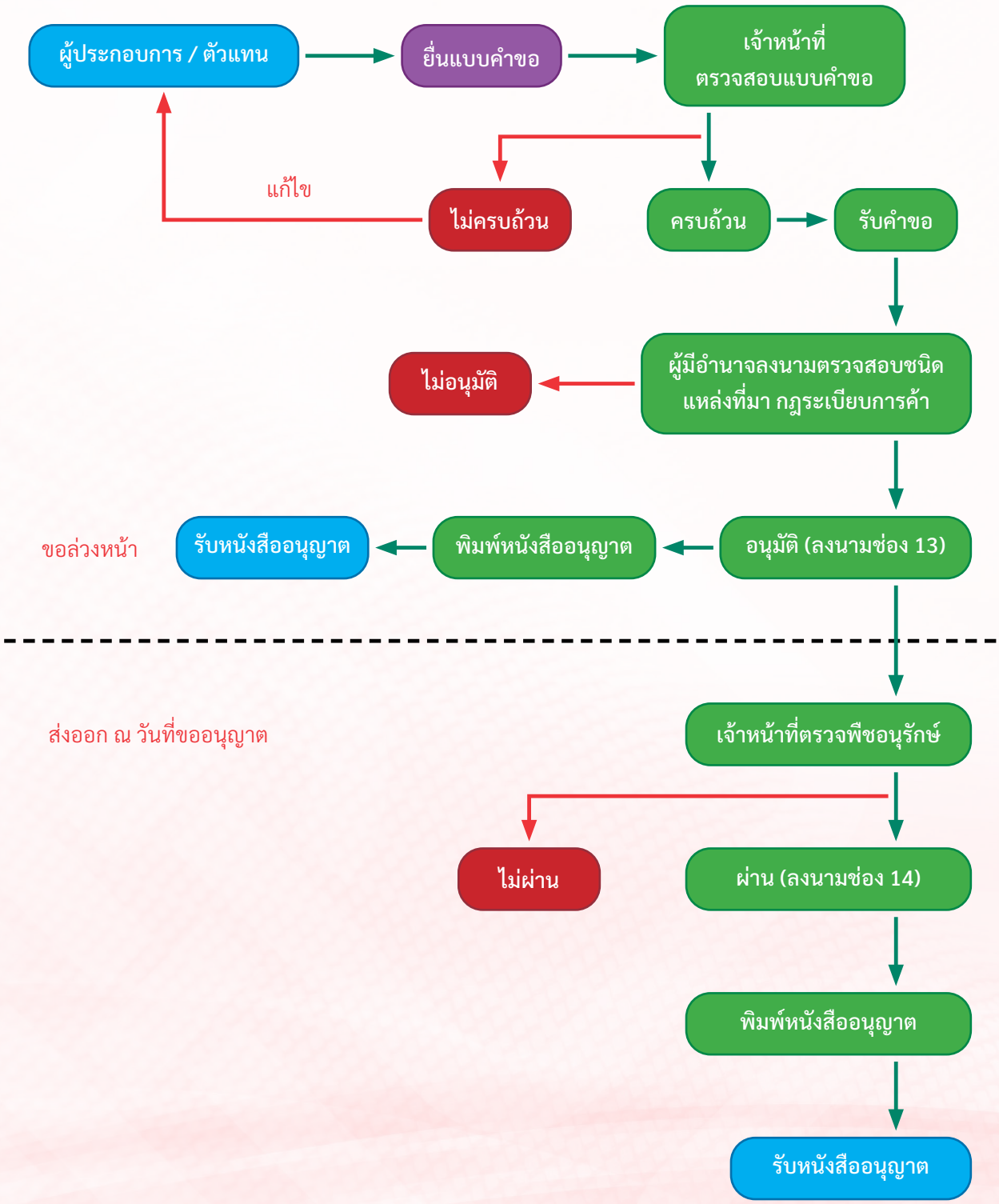

หมายเหตุ : กำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน 60 นาที ใช้เฉพาะคำขอที่มีจำนวนชนิดพืชอนุรักษ์ไม่เกิน 10 ชนิด

ภาคผนวก 9 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

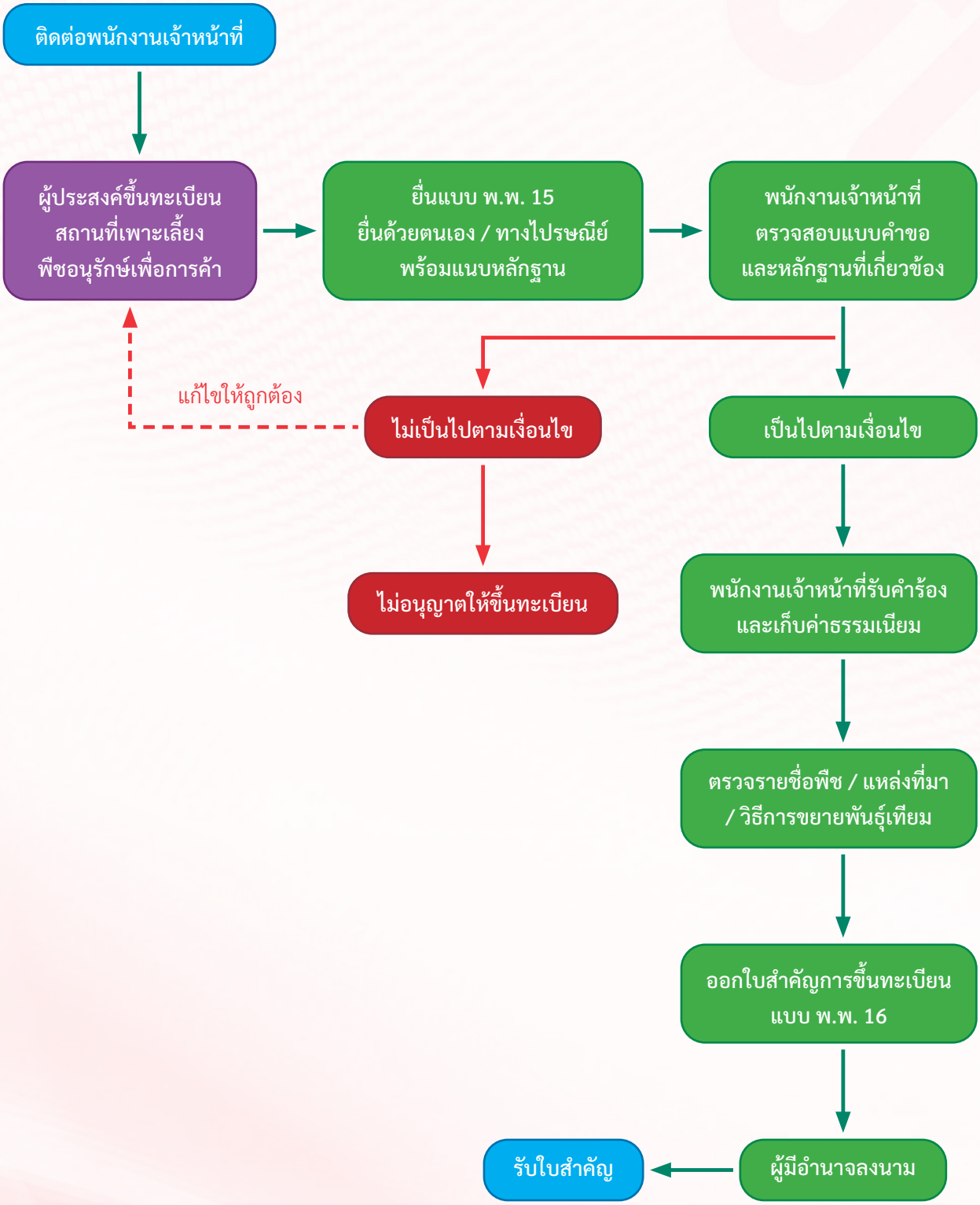

หมายเหตุ : ระยะเวลาที่กำหนด 2 วันทำการ ใช้เฉพาะคำขอที่มีจำนวนชนิดพืชไม่เกิน 50 ชนิด และไม่นับรวมเวลาในการตรวจสอบสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

ภาคผนวก 10 สรุปชนิดและจำนวนพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้า 10 อันดับสูงสุด แยกตามประเภทหนังสืออนุญาต

หนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์ (CITES Export Permit)

ลำดับ	ชนิดพืชอนุรักษ์	ปริมาณ	
1	*Beaucarnearecurvata*	333,465	ต้น
2	*Euphorbia guentheri*	65,706	ต้น
3	*Gymnocalycium mihanovichii*	63,524	ต้น
4	*Euphorbia ritchiei*	42,058	ต้น
5	*Astrophytum asterias*	27,798	ต้น
6	*Rhynchostylis gigantea*	24,616	ต้น
7	*Opuntia rubescens*	12,052	ต้น
8	*Lophophora fricii*	8,466	ต้น
9	*Seidenfadenia mitrata*	6,817	ต้น
10	*Lophophora diffusa*	6,346	ต้น

หนังสือรับรองอื่นๆ (Other Certificate)

ลำดับ	ชนิดพืชอนุรักษ์	ปริมาณ	
1	*Dendrobium* hybrids	15,568,502	ต้น
2	*Dendrobium* hybrids (ลำต้น)	3,485,000	กิโลกรัม
3	*Dendrobium* hybrids (ทั้งต้น)	2,910,000	กิโลกรัม
4	*Rhynchostylis* hybrids	1,892,730	ต้น
5	*Mokara* hybrids	1,782,269	ต้น
6	*Vanda* hybrids	1,325,126	ต้น
7	*Phalaenopsis* hybrids	1,236,419	ต้น
8	*Brassia* hybrids	1,222,000	ต้น
9	*Oncidium* hybrids	725,528	ต้น
10	*Cattleya* hybrids	436,927	ต้น

ภาคผนวก 11 ขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้ (Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number)

ผู้ประสงค์ขอรับบริการนำส่งตัวอย่างพรรณไม้ที่จะขอรับบริการ และใบบันทึกข้อมูลรายละเอียดพรรณไม้ พร้อมทั้งกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มคำขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้

↓

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบตัวอย่างพรรณไม้ว่ามีส่วนของดอก / ช่อดอก / ใบ / ผล หรือส่วนอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการระบุชนิดพรรณไม้ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ หากไม่ครบถ้วน ดำเนินการแจ้งกลับให้เก็บตัวอย่างใหม่หรือส่งตัวอย่างคืนยังผู้ยื่นขอรับบริการ

↓

นักวิชาการ / ผู้เชี่ยวชาญของพืชแต่ละวงศ์ทำการระบุชนิด (Plant identification)

↓

อัดตัวอย่างพรรณไม้ อบให้แห้งด้วยอุณหภูมิ 70 องศา เป็นเวลา 3–5 วัน

↓

อาบน้ำยารักษาสภาพตัวอย่างพรรณไม้เพื่อป้องกันแมลงทำลาย

↓

ติดผนึกตัวอย่างพรรณไม้แห้ง พร้อมทั้งป้ายบันทึกข้อมูล (Label) ลงบนกระดาษผนึกพรรณไม้

↓

เจ้าหน้าที่ออกหมายเลขตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงและลงทะเบียนในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (BK Number)

↓

แจ้งผู้รับบริการให้ทราบทางไปรษณีย์ / จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

หมายเหตุ : ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 30–60 วัน

ภาคผนวก 12 ขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง ในงานวิจัยเพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

ผู้ประสงค์นำส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัย
ยื่นแบบฟอร์มคำขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงเพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

↓

ตรวจสอบตัวอย่างพรรณไม้ว่ามีส่วนของดอก/ ช่อดอก / ใบ / ผล
ครบสมบูรณ์หรือไม่ พร้อมป้ายบันทึกข้อมูลรายละเอียดพรรณไม้
หากไม่สมบูรณ์หรือไม่ครบถ้วนดำเนินการแจ้งกลับผู้นำส่ง

↓

อาบน้ำยารักษาสภาพตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อป้องกันแมลงทำลาย

↓

ติดผนึกตัวอย่างพรรณไม้แห้ง
พร้อมทั้งป้ายบันทึกข้อมูล (Label) ลงบนกระดาษผนึกพรรณไม้แห้ง

↓

ลงทะเบียนหมายเลขตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง
ในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (BK Number)

↓

บันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลโปรแกรม BRAHMS
และติด BK Barcode

↓

บันทึกภาพตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง
และบันทึกในฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงของพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

↓

จัดเก็บตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง เข้าตู้เก็บพรรณไม้
ตามระบบ Bentham & Hooker

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ	ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

คณะทำงานรวบรวมและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2564

นายวินัย สมประสงค์	ประธานคณะทำงาน
นางสาวปาจรีย์ อินทะชุบ	คณะทำงาน
นายวิชัย อัยกูล	คณะทำงาน
นางสาววิวรรณยา คล้อยสาย	คณะทำงาน
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	คณะทำงานและเลขานุการ
นายทศพร หูสันเทียะ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นายสมัคร รัตนทิพย์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่มาของข้อมูล

ฝ่ายบริหารทั่วไป

กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช

ออกแบบรูปเล่มและงานกราฟฟิก

นายสมัคร รัตนทิพย์

Annual Report 2021

https://www.doa.go.th/pvp/

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ : 0 2579 6744 แฟกซ์ : 0 2947 7214
E-mail : pvpo@doa.in.th